

OSNOVNE ZNAČAJKE ZAKONA O POMORSKOM DOBRU I MORSKIM LUKAMA IZ 2003. GODINE

Dr. sc. DRAGAN BOLANČA,
redoviti profesor
Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu
Domovinskog rata 8, 21000 Split

UDK 347.79
Izvorni znanstveni članak
Primljeno: 12.04.2004.
Prihvaćeno za tisak: 16.05.2004.

U ovom radu autor detaljno opisuje osnovne značajke novoga hrvatskog Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama koji je stupio na snagu dana 15. listopada 2003. godine. Novi zakonski tekst uspoređuje sa derogiranim zakonima - Pomorski zakonik iz 1994. godine i Zakon o morskim lukama iz 1995. godine. U zaključku naglašava najvažnije novine.

Ključne riječi: pomorsko dobro, morske luke, koncesija

1. UVOD

Hrvatski je zakonodavac (nakon pripreme više različitih zakonskih nacрта)¹ donio novi **Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama** (dalje - ZPDML iz 2003. god.) koje je stupio je na snagu dana 15. listopada 2003. god. (čl. 124).² ZPDML iz 2003. god. je opet ujedinio na jednom mjestu cijelu materiju iz dva prijašnja zakona,³ što se može smatrati dobrim rješenjem. Njime se uređuje pravni status pomorskog dobra, utvrđivanje njegovih granica, upravljanje i zaštita pomorskog dobra, upotreba i korištenje, razvrstaj morskih luka, lučko područje, osnivanje lučkih uprava, lučke

¹ O radnoj verziji Zakona o pomorskom dobru i morskim luka koju je izradilo Ministarstvo pomorstva, prometa i veza Republike Hrvatske dana 30. prosinca 2002. god. vidi **Dragan Bolanča**: *Novine Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama*, "Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu", br. 1 - 2, 2003, str. 175. - 186. O Nacrtu Prijedloga Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama Ministarstva pomorstva, prometa i veza Republike Hrvatske od 16. lipnja 2003. god. detaljnije **Dragan Bolanča**: *Nema koncesija bez gruntovnog upisa granice pomorskog dobra*, "Poslovni tjednik", Zagreb, br. 76, 2003, str. 68. - 70.

² Vidi "Narodne novine", br. 158/2003.

³ Stupanjem na snagu ZPDML-a prestali su važiti čl. 48 - čl. 80, čl. 190, st. 2, čl. 1017 - 1018 i čl. 1038 - čl. 1039 *Pomorskog zakonika* iz 1994. god. ("Narodne novine", br. 17/94, 74/94 i 43/96, dalje - PZ) i **Zakon o morskim lukama** iz 1995. god. ("Narodne novine", br. 108/95 i 6/96, dalje - ZML) - vidi čl. 123 ZPDML-a.

djelatnosti i njihovo obavljanje, gradnja i korištenje lučke nadgradnje i podgradnje, te bitna pitanja o redu u morskim lukama (čl. 1, st. 1).⁴ Na zaštitu morske obale i mora od onečišćenja, osim onečišćenja s plovnih i plutajućih objekata,⁵ primjenjuju se propisi o vodama⁶ i propisi o zaštiti okoliša⁷ (čl. 1, st. 2).⁸ Među općim odredbama je i čl. 2, koji nam daje značenja pojedinih izraza.

2. POMORSKO DOBRO

a) Pojam pomorskog dobra kao stvari - pomorsko dobro je opće dobro od interesa za Republiku Hrvatsku, ima njezinu osobitu zaštitu, a upotrebljava se ili koristi pod uvjetima i na način propisan ZPDML-om (čl. 3, st. 1).⁹ Na pomorskom dobru ne može se stjecati pravo vlasništva ni druga stvarna prava po bilo kojoj osnovi (čl. 5, st. 2).

aa) Upravljanje pomorskim dobrom - pomorskim dobrom upravlja, vodi brigu o zaštiti i odgovara Republika Hrvatska neposredno ili putem jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno jedinica lokalne samouprave u skladu s odredbama ZPDML-a (čl. 10, st. 1). Novina je da Republika Hrvatska ne samo upravlja, vodi brigu o zaštiti ("održava ga i zaštićuje" iz čl. 56, st. 1 PZ-a), već i da odgovara za

---

⁴ Prvi dio rečenice o pomorskom dobru napravljen je po uzoru na čl. 1, st. 1 PZ-a koji govori samo o "režimu pomorskog dobra", dok je preostali dio rečenice preuzet iz čl. 1 ZML-a, s time da su izbačeni oni dijelovi koji govore o pretvorbi postojećih društvenih poduzeća luka (u međuvremenu je taj proces završen u svim našim lukama).

⁵ O toj vrsti onečišćenja vidi **Ivo Grabovac**: *Plovidbeno pravo Republike Hrvatske*, Split, 2003, str. 351. i dalje, **Drago Pavić**: *Pomorsko pravo*, knjiga treća, Split, 2000, str. 88. i dalje.

⁶ Vidi čl. 68 - čl. 81 **Zakona o vodama** ("Narodne novine", br. 107/95).

⁷ Najvažniji propis o zaštiti okoliša je **Zakon o zaštiti okoliša** ("Narodne novine", br. 82/94 i 128/99) - vidi **Vinko Hlača - Gordan Stanković**: *Pravo zaštite morskog okoliša (priručnik odabranih propisa)*, Rijeka, 1997, str. 119. -122.

⁸ Zadržava se rješenje iz odredbe čl. 53 PZ-a iz 1994. god., čime se u praksi provodi odredba čl. 69 **Ustava Republike Hrvatske** ("Narodne novine", br. 56/90, 135/97, 8/98 - pročišćeni tekst, 113/2000, 124/2000 - pročišćeni tekst, 28/2001 - pročišćeni tekst i 55/2001) tj. ustavno načelo o očuvanju prirode i čovjekova okoliša kao jednog od najviših vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske. "Svatko ima pravo na zdrav život" (st. 1). "Država osigurava uvjete za zdrav okoliš" (st. 2). "Svatko je dužan, u sklopu svojih ovlasti i djelatnosti, osobitu skrb posvećivati zaštiti zdravlja ljudi, prirode i ljudskog okoliša" (st. 3) - vidi detaljnije **Arsen Bačić**: *Ustav Republike Hrvatske*, Split, 2002, str. 177. - 181. O pravnoj zaštiti prirode i ljudskog okoliša u Republici Hrvatskoj vidi **Nikola Visković**: *Ekologija i pravo*, "Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu", br. 3 - 4, 1999, str. 483. i dalje; **Jasna Omejec**: *Uvodna i osnovna pitanja prava okoliša*, u **Olivera Lončarić Horvat - Leo Cvitanović - Igor Gliha - Tatjana Josipović - Dragan Medvedović - Jasna Omejec - Maja Seršić**: *Pravo okoliša*, Zagreb, 2003, str. 52 i dalje.

⁹ Dakle, zadržava se identična formulacija iz čl. 48 PZ-a, a jedina je razlika u izričaju "i/ili".

pomorsko dobro, neposredno ili putem županija (jedinica područne regionalne samouprave), ali i jedinica lokalne samouprave. Dakle, za razliku od prijašnjeg stanja, sada su **gradovi i općine** uključeni u pogledu upravljanja, održavanja i zaštite pomorskog dobra. Zakonodavac daje i definiciju upravljanja pomorskim dobrom, pod kojim se podrazumijeva održavanje, unapređenje, briga o zaštiti pomorskog dobra u općoj upotrebi, te posebna upotreba ili gospodarsko korištenje pomorskog dobra temeljem koncesije ili koncesijskog odobrenja (čl. 10, st. 2). Upravljanje pomorskim dobrom može biti redovno i izvanredno (čl. 11). **Redovnim** upravljanjem pomorskim dobrom smatra se briga o zaštiti i održavanju pomorskog dobra u općoj upotrebi (čl. 11, st. 3).¹⁰ O redovnom upravljanju pomorskim dobrom vode brigu jedinice lokalne samouprave tj. gradovi ili općine (čl. 11, st. 5).¹¹ **Izvanredno** upravljanje pomorskim dobrom obuhvaća sanaciju pomorskog dobra izvan luka nastalu uslijed izvanrednih događaja, te izradu prijedloga granice pomorskog dobra i njezinu provedbu (čl. 11, st. 4), a o njemu vode brigu jedinice područne (regionalne) samouprave tj. županije (čl. 11, st. 5). **Sredstva** za upravljanje pomorskim dobrom čine: 1. sredstva od naknada za koncesiju i naknada za koncesijsko odobrenje; 2. sredstva od naknade koju za upotrebu pomorskog dobra plaćaju vlasnici brodica i jahti upisanih u očevidnik brodica odnosno upisnik jahti;¹² 3. naknade od šteta nastalih onečišćenjem pomorskog dobra;¹³ 4. sredstva koja se osiguravaju u proračunu županije i grada/općine, za pomorsko dobro na njihovom području (čl. 12).

ab) Upotreba i korištenje pomorskog dobra - pomorsko dobro se upotrebljava ili koristi u skladu s odredbama ZPDML-a (čl. 6, st. 1). **Upotreba** pomorskog dobra može biti opća i posebna upotreba (čl. 6, st. 2). **Opća** upotreba pomorskog dobra podrazumijeva da svatko ima pravo služiti se pomorskim dobrom sukladno njegovoj prirodi i namjeni (čl. 6, st. 3). **Posebna** upotreba pomorskog dobra je svaka ona upotreba koja nije opća upotreba ni gospodarsko korištenje pomorskog dobra (čl. 6, st. 4). **Gospodarsko korištenje** pomorskog dobra je korištenje pomorskog dobra za obavljanje gospodarskim djelatnosti, sa ili bez korištenja postojećih građevina i drugih

---

¹⁰ Redovno upravljanje obavlja se sukladno godišnjem planu (čl. 11, st. 2).

¹¹ O dijelu pomorskog dobra u općoj upotrebi koje se nalazi na njenom području, vodi brigu o zaštiti i održava jedinica lokalne samouprave (čl. 10, st. 3).

¹² Ova su sredstva prihod proračuna županije (čl. 13, st. 2). Propis o načinu uplaćivanja i visini naknade za upotrebu pomorskog dobra iz čl. 12, toč. 2 ZPDML-a donosi ministar pomorstva, prometa i veza (čl. 13, st. 5). Taj propis ministar je dužan donijeti u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ZPDML-a (čl. 120, toč. g). Do tada ostaje na snazi, ukoliko nije u suprotnosti s odredbama ZPDML-a, **Naredba o visini naknade za upotrebu pomorskog dobra koju plaćaju vlasnici brodica** ("Narodne novine", br. 10/95) - čl. 121, toč. 24.

¹³ Ova su sredstva prihod državnog proračuna (čl. 13, st. 2).

objekata na pomorskom dobru, te sa ili bez gradnje novih građevina i drugih objekata na pomorskom dobru (čl. 6, st. 5). Pomorsko dobro može se dati na posebnu upotrebu ili gospodarsko korištenje u skladu s propisima o zaštiti okoliša i prirode (čl. 7, st. 3).¹⁴ U odnosu na rješenja PZ-a iz 1994. god. zadržani su isti opisi opće i posebne upotrebe pomorskog dobra (čl. 51, st. 2 i st. 4), ali je dobro što je novi zakon sadržajno precizirao pojam gospodarskog korištenja pomorskog dobra, jer sada ujedno znamo što može spadati u posebnu upotrebu pomorskog dobra. Davanjem pomorskog dobra na posebnu upotrebu ili gospodarsko korištenje određenim pravnim ili fizičkim osobama mogu se druge osobe djelomično ili potpuno isključiti od upotrebe ili korištenja (čl. 9, st. 1), ali to se isključenje ne primjenjuje u slučaju više sile ili nevolje na moru, dok one traju (čl. 9, st. 2).

b) Sadržaj pomorskog dobra - pomorsko dobro čine unutarnje morske vode i teritorijalno more, njihovo dno i podzemlje, te dio kopna koji je po svojoj prirodi namijenjen **općoj upotrebi** ili je proglašen takvim, **kao i sve što je s tim dijelom kopna trajno spojeno na površini ili ispod nje** (čl. 3, st. 2). Pomorskim dobrom smatraju se: morska obala, luke, nasipi, sprudovi, hridi, grebeni, plaže, ušća rijeka koje se izljevaju u more, kanali spojeni s morem, te u moru i morskom podzemlju živa i neživa prirodna bogatstva (čl. 3, st. 3). Vidimo da je definicija kopnene komponente pomorskog dobra, proširena na način da ona obuhvaća i sve ono što je s tim dijelom kopna trajno spojeno na površini ili ispod nje. Time se naglašava priroda pomorskog dobra kao općeg dobra tj. kao stvari na kojoj se ne može stjecati pravo vlasništva, ni druga stvarna prava po bilo kojoj osnovi (čl. 5, st. 2). Stoga se za razliku od čl. 49, st. 1 PZ-a više ne govori o “javnoj upotrebi”, već “općoj upotrebi”. Također, u sadržaj pomorskog dobra više ne spadaju lukobrani, ribe i rude. Građevine i drugi objekti na pomorskom dobru koji su trajno povezani sa pomorskim dobrom smatraju se pripadnošću pomorskog dobra (čl. 5, st. 1), što znači da su pomorsko dobro i građevine izgrađene na njemu u istom pravnom režimu. Na ovaj je način otklonjena dosadašnja dvojba o pravnom statusu građevina na pomorskom dobru, jer zakonodavac nije prihvatio rješenja iz čl. 3, st. 4 i čl. 9, st. 4 **Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima** (dalje - ZVDSP),¹⁵ pa na građevinama ne može postojati pravo vlasništva ili neko drugo stvarno pravo (npr. hipoteka) za vrijeme trajanja koncesije. Neusklađivanje ZPDML-a kao *lex specialisa* sa rješenjima općeg zakona (ZVDSP) bitni je nedostatak novog zakona. Morska obala kao osnovni dio obalne komponente proteže se od **crte**

---

¹⁴ Osim obveze zaštite morskog i kopnenog okoliša, pomorski zakonodavac nameće i obvezu poštivanja propisa o zaštiti prirode, prvenstveno **Zakona o zaštiti prirode** (“Narodne novine”, br. 162/2003. dalje - ZZP).

¹⁵ Vidi “Narodne novine”, br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/2000, 73/2000 i 114/2001. Detaljnije o tome **Dragan Bolanča**: *Pravni status morskih luka kao pomorskog dobra u Republici Hrvatskoj*, Split, 2003, str. 148. - 150. i **Duško Marinović**: *Stvarna prava na pomorskom dobru*, “Informator”, Zagreb, br. 5209, 2004, str. 19. - 22.

srednjih viših visokih voda¹⁶ mora i obuhvaća pojas kopna koji je ograničen crtom do koje dopiru najveći valovi za vrijeme nevremena kao i onaj dio kopna koji po svojoj prirodi ili namjeni služi korištenju mora za pomorski promet i morski ribolov, te za druge svrhe koje su u vezi s korištenjem mora, a koji je širok najmanje šest metara od crte koja je vodoravno udaljena od crte srednjih viših visokih voda (čl. 4, st. 1). Jedina je razlika u odnosu na čl. 50, st. 1 PZ-a u tome što se više ne rabi kao polazište crta srednjih niskih voda. Morska obala uključuje i dio kopna nastao nasipavanjem, **u dijelu koji služi iskorištavanju mora** (čl. 4, st. 2). Zadnjeg dijela formulacije nema u čl. 50, st. 5 PZ-a. Iznimno, na prijedlog županijskog poglavarstva (ne više na prijedlog jedinica lokalne samouprave posredstvom županijske skupštine - čl. 50, st. 4 PZ-a), Ministarstvo pomorstva, prometa i veza (ne ministar) može odrediti da se morskom obalom smatra i uži dio kopna ako to zahtjeva postojeće stanje na obali (potporni zidovi, zidovi kulturnih vjerskih, povijesnih i sličnih građevina) - čl. 4, st. 4.

Granicu pomorskog dobra utvrđuje Povjerenstvo za granice Ministarstva (čl. 14, st. 1),¹⁷ na prijedlog županijskog povjerenstva za granice (čl. 14, st. 1).¹⁸ Protiv rješenja Povjerenstva za granice Ministarstva može se uložiti žalba Ministarstvu (čl. 14, st. 6). Premda se u zakonu ništa ne govori o pravnoj prirodi rješenja o granici pomorskog dobra, smatramo da se radi o upravnom aktu.¹⁹ Postupak, kriterije za utvrđivanje granice pomorskog dobra i sastav županijskog povjerenstva za granice propisuje Vlada Republike Hrvatske (čl. 14, st. 7).²⁰ Prethodno pokretanje postupka za utvrđivanje

---

¹⁶ Crtu srednjih viših visokih voda utvrđuje Hrvatski hidrografski institut (čl. 4, st. 3).

¹⁷ Povjerenstvo za granice Ministarstva ima predsjednika i dva člana (čl. 14, st. 2), a odluku o osnivanju Povjerenstva donosi ministar (čl. 4, st. 3).

¹⁸ Za svaku županiju osniva se posebno povjerenstvo za izradu prijedloga granice pomorskog dobra (čl. 4, st. 4). Odluku o osnivanju županijskog povjerenstva za granice donosi župan (čl. 4, st. 5).

¹⁹ U radnoj verziji Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama koju je izradilo Ministarstvo pomorstva, prometa i veza Republike Hrvatske dana 30. prosinca 2002. god., u čl. 13 pisalo je da tu granicu utvrđuje posebna Komisija pri Ministarstvu rješenjem koje predstavlja upravni akt (st. 1), jer se protiv njega može pokrenuti upravni spor (st. 2) - vidi **Dragan Bolanča**: *Novine Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama*, "Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu", br. 1 - 2, 2003, str. 177.

²⁰ Taj propis Vlada mora donijeti u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ZPDML-a (čl. 119, st. 1, toč. 1a). Dana 15. siječnja 2004. god. Vlada je donijela **Uredbu o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra** ("Narodne novine", br. 8/2004.) koja je stupila na snagu dana 29. siječnja 2004. god. (čl. 17). Prema odredbi čl. 9, st. 1 te Uredbe, granica pomorskog dobra utvrđuje se rješenjem u upravnom postupku koje donosi Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, osim u slučajevima kada se određuje granica lučkog područja u lukama otvorenim za javni promet. Inače, do sada se akt Vlade Republike Hrvatske o određivanju granica pomorskog dobra nije smatrao upravnim aktom, već naredbom protiv koje se nije mogao voditi upravni spor - vidi Odluku Upravnog suda Republike Hrvatske br. Us-7458/2000 od 27. lipnja 2003. god. ("Informator", Zagreb, br. 5190, 2003. str. 4).

granice pomorskog dobra, s time da ta granica mora biti upisana u zemljišnim knjigama, jest novi preduvjet za korištenje pomorskog dobra putem koncesije (čl. 7, st. 4).²¹

c) Postupak dodjele koncesija na pomorskom dobru (izvan luka) - ZPDML iz 2003. god. sadrži dvije definicije koncesije. U čl. 2, toč. 5 govori se da je koncesija pravo kojim se dio pomorskog dobra djelomično ili potpuno isključuje iz opće upotrebe i daje na posebnu upotrebu ili gospodarsko korištenje fizičkim i pravnim osobama, sukladno prostornim planovima. Nadalje, u čl. 16, st. 1 koncesija se opisuje kao pravo kojim se dio pomorskog dobra djelomično ili potpuno isključuje iz opće upotrebe i daje na posebnu upotrebu ili gospodarsko korištenje pravnim osobama i fizičkim osobama **registriranim za obavljanje obrta**. Iz navedenih definicija (kojih nema u PZ-u) zaključujemo da je bitan element svake koncesije postojanje prostornih planova s kojima koncesija mora biti sukladna, te da koncesionari ne mogu biti bilo koje fizičke ili pravne osobe (kao prije), već samo one koje su registrirane za obavljanje obrta. U čl. 7, st. 1 ponavlja se da se u zakonom propisanom postupku fizičkim i pravnim osobama može dati koncesija i to za posebnu upotrebu ili gospodarsko korištenje dijela pomorskog dobra. Sve koncesije na pomorskom dobru daju se na temelju prava koja na pomorskom dobru ima Republika Hrvatska (čl. 8).

ca) Vrste koncesija - svaka fizička ili pravna osoba (domaća i strana) registrirana za obavljanje obrta, može biti ovlaštenik koncesije na pomorskom dobru tj. može dobiti pravo na posebnu upotrebu ili gospodarsko korištenje pomorskog dobra. **Koncesija za gospodarsko korištenje pomorskog dobra** daje se na temelju provedenog javnog prikupljanja ponuda (čl. 17, st. 1), a odluku o javnom prikupljanju ponuda donosi davatelj koncesije (čl. 18, st. 1).²² Za dobivanje koncesije za gospodarsko korištenje pomorskog dobra, koncesionar mora ispunjavati uvjete iz čl.

---

²¹ U Nacrtu Prijedloga Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama Ministarstva pomorstva, prometa i veza Republike Hrvatske od 16. lipnja 2003. god. (Obrazloženje), na str. 39 navodi se da predloženi način određivanja granica pomorskog dobra pridonosi operacionalizaciji i efikasnosti kod utvrđivanja granica kao preduvjeta za sređivanje katastra i gruntovnice, te gospodarskog korištenja pomorskog dobra. *Ratio* takvog postupka je niz presuda Upravnog suda Republike Hrvatske kojima se ne priznaje postojanje pomorskog dobra *ex lege*, već se traži uknjižba pomorskog dobra u zemljišne knjige.

²² Odluka o javnom prikupljanju ponuda sadrži: 1. vrstu i opseg gospodarskog korištenja pomorskog dobra za koje se daje koncesija; 2. podatke što treba sadržavati studija o gospodarskoj opravdanosti gospodarskog korištenja pomorskog dobra koje se daje u koncesiju; 3. početni iznos naknade za koncesiju; 4. rok na koji se daje koncesija; 5. rok trajanja javnog prikupljanja ponuda; 6. podatke o javnom otvaranju ponuda; 7. druge potrebne podatke kojima se dokazuje ispunjavanje uvjeta za dobivanje koncesije; 8. izvod iz Detaljnog plana uređenja prostora ili lokacijsku dozvolu (čl. 18, st. 2).

17, st. 3,²³ a uz ponudu za dobivanje koncesije podnositelj prilaže: 1. prijedlog o vrsti i opsegu gospodarskog korištenja pomorskog dobra; 2. dokaze o ispunjavanju uvjeta za dobivanje koncesije iz čl. 17, st. 3 ZPDML-a i 3. idejno rješenje prema detaljnom planu i studiji gospodarske opravdanosti (čl. 18, st. 3). Koncesija se daje na rok od 5 do 99 godina (čl. 20, st. 1). Koncesiju za gospodarsko korištenje pomorskog dobra, te za korištenje ili gradnju građevina od važnosti za županiju daje **županijsko poglavarstvo** na rok do najviše 20 godina, a prethodni postupak provodi nadležno upravno tijelo u županiji (čl. 20, st. 2).²⁴ Koncesiju za gospodarsko korištenje pomorskog dobra, koja obuhvaća gradnju građevina od važnosti za Republiku Hrvatsku daje **Vlada Republike Hrvatske** na rok do 50 godina, a prethodni postupak provodi Ministarstvo (čl. 20, st. 3).²⁵ Koncesiju koja obuhvaća gradnju novih građevina od važnosti za Republiku Hrvatsku,²⁶ koja zahtijeva velika ulaganja, te se ukupni gospodarski učinci ne mogu ostvariti u roku od 50 godina, **Vlada Republike Hrvatske** daje na rok od preko 50 godina uz suglasnost Hrvatskog sabora (čl. 20, st. 4). Prilikom određivanja roka za koncesiju uzima se u obzir namjena, opseg i visina potrebnih ulaganja, te ukupni gospodarski učinci koji se postižu koncesijom (čl. 20, st. 6). Dakle, uvažavajući da način i opseg gospodarskog korištenja pomorskog dobra mogu biti različiti, zakonodavac je odredio više vrsta koncesija. Tijelo za davanje ovih koncesija je **Vlada Republike Hrvatske**,²⁷ ili **županijsko poglavarstvo**,²⁸ a rok na koji se daje

²³ To su slijedeći uvjeti: 1. da je registriran za obavljanje gospodarske djelatnosti za koju traži koncesiju; 2. da raspolaze odgovarajućim tehničkim, stručnim i organizacijskim sposobnostima za ostvarenje koncesije; 3. da ima jamstvo za ostvarenje plana i programa za ostvarenje koncesije; 4. da su do sada podmirene sve obveze iz ranijih koncesija; 5. da mu do sada nije oduzimana koncesija (čl. 17, st. 3). Ispunjavanje uvjeta iz točke 2. i 3. dokazuje se studijom o gospodarskoj opravdanosti, koja sadrži visinu ulaganja i način amortizacije (čl. 17, st. 4).

²⁴ Županijsko poglavarstvo može iznimno, na zahtjev ovlaštenika, za ovu koncesiju iz čl. 20, st. 2 uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske, produžiti rok trajanja koncesije na ukupno 30 godina, te sukladno tome izmijeniti i ostale uvjete iz odluke i ugovora o koncesiji ako nove investicije to gospodarski opravdavaju ili ako nastupi viša sila (čl. 22, st. 1).

²⁵ Vlada Republike Hrvatske može iznimno, na zahtjev ovlaštenika, za koncesiju iz čl. 20, st. 3 produžiti rok trajanja na ukupno 60 godina, te sukladno tome izmijeniti i ostale uvjete iz odluke i ugovora o koncesiji iz razloga navedenih u čl. 22, st. 1 (čl. 22, st. 2).

²⁶ Građevine od važnosti za Republiku Hrvatsku određene su propisima iz područja prostornog uređenja, a građevina od važnosti za županiju smatraju se sve ostale građevine (čl. 20, st. 5).

²⁷ U nacionalnom parku i posebnom rezervatu koncesiju za gospodarsku korištenje pomorskog dobra može dati samo Vlada Republike Hrvatske (čl. 19, st. 3 ZPDML-a). Koncesija na pomorskom dobru u nacionalnom parku i posebnom rezervatu može se dodijeliti samo za luke nautičkog turizma (sidrišta, privezišta, ali ne za suhe marine i marine) - čl. 207, st. 3 ZZP-a. **Nacionalni park** je prostrano, pretežno neizmijenjeno područje kopna i/ili mora iznimnih i višestrukih prirodnih vrijednosti, obuhvaća jedan ili više sačuvanih ili neznatno izmijenjenih ekoloških sustava, a prvenstveno je namijenjen očuvanju izvornih prirodnih vrijednosti (čl. 152, st. 1 ZZP-a). **Posebni rezervat** je područje kopna i/ili mora od osobitog značaja radi svoje jedinstvenosti, rijetkosti ili reprezentativnosti, ili je stanište ugrožene divlje svojte, a osobitog je znanstvenog značenja i namjene (čl. 153, st. 1 ZZP-a) - o razlikama prema starom ZZP iz 1994. god. vidi **Dragan Medvedović**: *Zaštita nekih dijelova okoliša u hrvatskom pravnom sustavu*, u **Olivera Lončarić Horvat - Leo Cvitanović - Igor Gliha-**

koncesija ovisi o važnosti građevina koje se grade (pristup zakonodavca je potpuno drugačiji nego u bivšem zakonu). Županijska skupština na prijedlog županijskog poglavarstva, a na zahtjev grada/općine može ovlaštenje za davanje koncesija na području grada/općine povjeriti gradu/općini (čl. 21, st. 1). Odluku o davanju takvih koncesija donosi gradsko odnosno općinsko vijeće (čl. 21, st. 2). Ova je odredba još jedan dokaz namjere zakonodavca, a to je decentralizacija u materiji pomorskog dobra.²⁹ Koncesija za **posebnu upotrebu**³⁰ pomorskog dobra daje se na zahtjev (čl. 17, st. 2). Odluku o davanju koncesije na posebnu upotrebu u smislu čl. 17, st. 1. donosi **Vlada Republike Hrvatske** (za objekte državnog značaja), **županijsko poglavarstvo** (za objekte županijskog značaja) i **općinsko ili gradsko vijeće** (za objekte lokalnog značaja) - čl. 19, st. 2. Pravnoj osobi koja upravlja nacionalnim parkom, strogim³¹ ili posebnim rezervatom, može se odlukom Vlade Republike Hrvatske dati posebna upotreba pomorskog dobra (čl. 19, st. 4).³² Fizička osoba može

---

- **Tatjana Josipović - Dragan Medvedović - Jasna Omejec - Maja Seršić** : *Pravo okoliša*, Zagreb, 2003, str. 95. - 112. **Desanka Sarvan**: *Pravni status nekretnina u zaštićenim dijelovima prirode*, "Informator", Zagreb, br. 4457, 1996, str. 5. Vidi također čl. 209, st. 4 ZZP-a.

²⁸ U ostalim zaštićenim dijelovima prirode koncesiju daje nadležno tijelo iz čl. 20 ZPDML-a, uz prethodnu suglasnost ministarstva za poslove zaštite okoliša (čl. 19, st. 3). Zaštićeni dijelovi prirode (zaštićene prirodne vrijednosti) su, *inter alia*, strogi rezervat, nacionalni park, posebni rezervat, park prirode, regionalni park, spomenik prirode, značajni krajobraz, park-šuma (čl. 150, st. 1, toč. 1). U svima njima, osim nacionalnog parka i posebnog rezervata, davatelj koncesije za gospodarsko korištenje pomorskog dobra je županijsko poglavarstvo. Vidi također čl. 209, st. 4 ZZP-a.

²⁹ To je značajna novost. Smatra se naime, da županije poznaju stvarno stanje pomorskog dobra na svom području, pa mogu ocijeniti kada je oportuno povjeriti davanje koncesija određenom gradu ili općini - vidi Nacrt Prijedloga Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama Ministarstva pomorstva, prometa i veza Republike Hrvatske od 16. lipnja 2003. god. (Obrazloženje), str. 39. Poglavarstvo županije, grada ili općine dužni su putem nadležnog tijela samouprave u županiji jednom godišnje dostavljati Ministarstvu pisano izvješće o broju izdanih koncesija, prikupljenim sredstvima, te načinu trošenja sredstava za upravljanje pomorskim dobrom, kao i godišnji plan upravljanja pomorskim dobrom (čl. 37, st. 2).

³⁰ Posebnom upotrebom pomorskog dobra smatra se: 1. gradnja na pomorskom dobru građevina za potrebe vjerskih zajednica, za obavljanje djelatnosti na području kulture, socijalne skrbi, odgoja i obrazovanja, znanosti, informiranja, sporta, zdravstva, humanitarnih djelatnosti i druge djelatnosti koje se ne obavljaju radi stjecanja dobiti; 2. gradnja na pomorskom dobru građevina i drugih objekata infrastrukture (ceste, pruge, vodovodna, kanalizacijska, energetska, telefonska mreža i sl.), građevine i drugi objekti za potrebe obrane, unutarnjih poslova, regulaciju rijeka i drugih sličnih infrastrukturnih objekata (čl. 19, st. 1).

³¹ **Strogi rezervat** je područje kopna i/ili mora s neizmijenjenom ili neznatno izmijenjenom sveukupnom prirodom, a namijenjen je isključivo očuvanju izvorne prirode, znanstvenom istraživanju kojim se ne mijenja biološka raznolikost, praćenju stanja prirode, re obrazovanju koje ne ugrožava slobodno odvijanje prirodnih procesa (čl. 151, st. 1 ZZP-a).

³² Te pravne osobe su javne ustanove koje upravljaju zaštićenim područjima (čl. 171, st. 1 ZZP-a). Zanimljivo je da odredba čl. 209, st. 5 ZZP-a nije u skladu s čl. 19, st. 4 ZPDML-a, jer se u njoj još spominje i park prirode. **Park prirode** je prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora s ekološkim obilježjima međunarodne i nacionalne važnosti, s naglašenim krajobraznim, odgojno-obrazovnim, kulturno-povijesnim i turističko-rekreacijskim vrijednostima (čl. 154, st. 1 ZZP-a).

dobiti koncesiju za posebnu upotrebu u svrhu gradnje rive do najviše 12 metara četvornih pristupne površine za privez brodica. Tom se koncesijom ne smije ograničavati opća upotreba i ne smije služiti za obavljanje gospodarske djelatnosti, a dodjeljuje je općinsko/gradsko vijeće uz suglasnost nadležne lučke kapetanije (čl. 19, st. 5). Inače, rok koncesija za posebnu upotrebu također iznosi od 5 do 99 godina (čl. 20, st. 1).

cb) Opseg i uvjeti koncesije - opseg i uvjeti posebne upotrebe ili gospodarskog korištenja, uređuju se odlukom i ugovorom o koncesiji, a u skladu s odredbama ZPDML-a iz 2003. god. i propisa donesenih temeljem tog zakona (čl. 16, st. 3). **Odluka o koncesiji** sadrži područje pomorskog dobra koje se daje na upotrebu ili gospodarsko korištenje; način, uvjete i vrijeme upotrebe ili gospodarskog korištenja pomorskog dobra, stupanj isključenosti opće upotrebe, naknadu koja se plaća za koncesiju, ovlaštenja davatelja koncesije, popis objekata podgradnje i nadgradnje koji se nalaze na pomorskom dobru i daju se u koncesiju, prava i obveze ovlaštenika koncesije uključujući i obvezu održavanja i zaštite pomorskog dobra, te zaštite prirode ako se pomorsko dobro nalazi na zaštićenom dijelu prirode (čl. 24).³³ Odluka o koncesiji mora biti utemeljena na nalazu i mišljenju stručnog tijela za ocjenu ponuda, koje utvrđuje je li ponuda za koncesiju: 1. odgovara svim posebnim propisima i gospodarskom značaju pomorskog dobra; 2. usklađena s gospodarskom strategijom, politikom gospodarskog razvitaka i strategijom zaštite okoliša i prirode Republike Hrvatske i županije; 3. planirana djelatnost ne umanjuje, ometa ili onemogućuje upotrebu ili korištenje tog odnosno susjednih dijelova pomorskog dobra prema njihovoj namjeni (čl. 23, st. 1). Stručno tijelo za ocjenu ponuda za koncesiju imenuje županijska skupština (čl. 23, st. 2)³⁴ ili Vlada Republike Hrvatske (čl. 23, st.3).³⁵

Na osnovi odluke o koncesiji davatelj koncesije i ovlaštenik sklapaju **ugovor o koncesiji** (čl. 25, st.1). Ugovorom o koncesiji u skladu s odlukom o koncesiji uređuje se bliža namjena za koju se daje koncesija, uvjeti kojim u toku trajanja koncesije mora udovoljavati ovlaštenik koncesije, visina i način plaćanja naknade za koncesiju,

---

³³ Jedine razlike između čl. 24 ZPDML-a i čl. 60, st. 1 PZ-a jesu u tome što odluka o koncesiji mora sadržavati stupanj isključenosti opće upotrebe pomorskog dobra, te popis objekata podgradnje i nadgradnje koji se nalaze na pomorskom dobru, a daju se u koncesiju. Ujedno je koncesionaru dodana obveza zaštite prirode ako se pomorsko dobro nalazi na zaštićenom dijelu prirode.

³⁴ U pitanju su koncesije iz čl. 20, st. 2 ZPDML-a. Stručno tijelo se imenuje iz redova poznatih stručnjaka za prostorno planiranje, turizam, zaštitu okoliša, pomorsko-prometne struke i druge odgovarajuće struke iz područja koje obuhvaća određena koncesija (čl. 23, st. 2).

³⁵ Radi se o koncesijama iz čl. 20, st. 3 i 4 ZPDML-a. Stručno tijelo se imenuje iz redova ministarstava (čl. 23, st. 3). Stručno tijelo za ocjenu ponuda za koncesiju čine stručni djelatnici iz područja prostornog planiranja, turizma, zaštite okoliša, ekonomije, prava, pomorsko-prometne struke i druge odgovarajuće struke iz područja koje obuhvaća određena koncesija (čl. 23, st. 4).

jamstva ovlaštenika koncesije, druga prava i obveze davatelja i ovlaštenika koncesije (čl. 25, st. 2). Prava i obveze temeljem koncesije nastaju sklapanjem ugovora o koncesiji (čl. 16, st. 2). To je zakonodavna novost, premda se to do sada podrazumijevalo. Odluka o koncesiji je akt koji prethodi sklapanju ugovora, ali se ne kaže izričito da je to upravni akt.³⁶ Postupak za davanje koncesije propisuje Vlada Republike Hrvatske (čl. 37).³⁷

Za koncesiju na pomorskom dobru plaća se godišnja naknada koja se određuje odlukom o koncesiji (čl. 28, st. 1).³⁸ Naknada za koncesiju za gospodarsko korištenje pomorskog dobra sastoji se od stalnog i promjenjivog dijela, a visina se određuje polazeći od gospodarske opravdanosti odnosno profitabilnosti gospodarskog korištenja pomorskog dobra koja se dokazuje studijom gospodarske opravdanosti, procijenjenom stupnju ugroženosti prirode, ljudskog okoliša i zdravlja ljudi te zaštite interesa i sigurnosti Republike Hrvatske (čl. 28, st. 2). Naknada za koncesije dane radi posebne upotrebe pomorskog dobra određuje se u simboličnom iznosu (čl. 28, st. 3). Kriterije za određivanje visine koncesijske naknade propisuje Vlada Republike Hrvatske (čl. 37, st. 1). Kriterije za određivanje visine koncesijske naknade propisuje Vlada Republike Hrvatske (čl. 37, st. 1).³⁹ Način uplaćivanja naknade za koncesiju propisuje ministar pomorstva, prometa i veza uz suglasnost ministra financija (čl. 13, st. 4).⁴⁰

cc) Prijenos koncesije (potkoncesija) - koncesija se može prenijeti u cijelosti ili dati dijelom u **potkoncesiju** u istom opsegu i pod istim uvjetima pod kojima je i dana, uz suglasnost davatelja koncesije (čl. 35). Dakle, za razliku od PZ-a iz 1994. god., ovdje se jasnije propisuje mogućnost prijenosa koncesije. Ne samo to, novost je da ovlaštenik koncesije koji je dobio koncesiju za gospodarsko korištenje pomorskog dobra može sporedne djelatnosti manjeg opsega iz područja usluga (npr. davanje u

---

³⁶ U radnoj verziji Zakona o pomorskom dobru i morskim luka koju je izradilo Ministarstvo pomorstva, prometa i veza Republike Hrvatske dana 30. prosinca 2002. god. izričito se naglašavalo na nekoliko mjesta da je odluka o dodjeli koncesije akt poslovanja - vidi **Dragan Bolanča: Novine Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama**, "Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu", br. 1 - 2, 2003, str. 181.

³⁷ Taj propis Vlada mora donijeti u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ZPDML-a (cl. 119, toc. 1b). Dana 18. veljače 2004. god. Vlada je donijela **Uredbu o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru** ("Narodne novine", br. 23/2004) koja je stupila na snagu dana 02. ožujka 2004. god. U čl. 11 te Uredbe navedeno je da se u pogledu pravnih lijekova protiv odluka o koncesiji na pomorskom dobru primjenjuju odredbe Zakona o općem upravnom postupku, a to znači da je odluka o dodjeli koncesije upravni akt.

³⁸ Ugovoreni iznos naknade za koncesiju uplaćuje se na način da jedna trećina ide u korist državnog proračuna; druga trećina u korist proračuna županije, a treća trećina u korist proračuna grada ili općine (čl. 13, st. 1).

³⁹ Taj propis Vlada je ovlaštena donijeti u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ZPDML-a (čl. 119, toc. b).

⁴⁰ Ministar je dužan donijeti taj propis u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ZPDML-a (čl. 120, toc. b).

zakup dijela pomorskog dobra) dati na obavljanje pravnim i fizičkom osobama uz suglasnost davatelja koncesije u cilju boljeg iskorištavanja pomorskog dobra (čl. 26, st. 1). Ovlaštenik koncesije dužan je osigurati da pravne i fizičke osobe, te treće osobe s kojima stupa u pravne odnose s obzirom na dobivenu koncesiju ne upotrebljavaju ili gospodarski koriste pomorsko dobro suprotno uvjetima pod kojima mu je dana koncesija (čl. 26, st. 2). Ova se mogućnost ne odnosi na koncesionara koji ima pravo posebne upotrebe pomorskog dobra.⁴¹

cd) Opoziv koncesije - davatelj koncesije može koncesiju u svako doba **opozvati** u cijelosti ili djelomično kad to zahtijeva interes Republike Hrvatske koji utvrđuje Hrvatski sabor (čl. 29, st. 1). Ako ovlaštenik koncesije na osnovi koncesije izgradi građevinu na pomorskom dobru, ima, u slučaju opoziva koncesije, u cijelosti pravo na naknadu troškova za takvu građevinu koja je pripadnost pomorskog dobra u razmjeru prema vremenu za koje je prikraćen u korištenju koncesije (čl. 29, st. 2). Naknada ne može premašiti vrijednost građevine u trenutku opoziva, umanjena za iznos ostvarene amortizacije (čl. 29, st. 2). Ako se koncesija samo djelomično opozove, ovlaštenik koncesije ima pravo da je se odrekne u cjelini. Odreknuće će izjaviti davatelju koncesije u roku od 30 dana od dana kada je primio izjavu davatelja o djelomičnom opozivu (čl. 29, st. 39). Vidljivo je da se odredbe o opozivu koncesije iz čl. ZPDML-a razlikuju od onih u čl. 67 PZ-a u dvije činjenice. Prvo, pravo na naknadu troškova nije dozvoljeno ovlašteniku koji je izvršio druga ulaganja na pomorskom dobru, već mu se priznaju samo troškovi izgradnje građevine na pomorskom dobru. Drugo, određena je maksimalna visina te naknade, jer ona ne može premašiti vrijednost građevine u trenutku opoziva (umanjenu za iznos ostvarene amortizacije).

ce) Oduzimanje koncesije - koncesija se može **oduzeti**: 1. ako ovlaštenik koncesije ne izgradi u određenom roku građevine ili druge objekte za koje mu je dana koncesija; 2. ako se ovlaštenik koncesije ne pridržava odredaba ZPDML-a i propisa za njegovo izvršavanje ili ne provodi uvjete koncesije; 3. ako ovlaštenik koncesije ne iskorištava koncesiju ili je iskorištava za svrhe za koje mu nije dana ili preko mjere određene u koncesiji; 4. ako ovlaštenik koncesije bez odobrenja izvrši na pomorskom dobru označenom u koncesiji radnje koje nisu predviđene u koncesiji ili su u suprotnosti sa odobrenim projektom; 5. ako ovlaštenik koncesije neuredno plaća naknadu za koncesiju;⁴² 6. ako ovlaštenik koncesije ne održava ili nedovoljno održava i zaštićuje

---

⁴¹ Više o tome **Dragan Bolanča**: *Pomorsko dobro u svjetlu novog Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama*, "Pravo i porezi, Zagreb, br. 2, 2004, str. 38.

⁴² Neuredno plaćanje podrazumijeva kada ovlaštenik koncesije dva puta uzastopce ne plati koncesijsku naknadu (čl. 30, st. 4).

pomorsko dobro obzirom na način predviđen u ugovoru o koncesiji (čl. 30, st. 1). U svim navedenim slučajevima pozvat će se ovlaštenik koncesije da se u određenom roku izjasni o razlozima zbog kojih mu se namjerava oduzeti koncesija (čl. 30, st. 2). Odluku o oduzimanju koncesije donosi davatelj koncesije (čl. 30, st. 5). Nakon donošenja odluke, raskida se ugovor o koncesiji, a ovlaštenik koncesije nema pravo na naknadu zbog raskida ugovora (čl. 30, st. 3). Kod oduzimanja koncesije zadržana su u osnovi rješenja iz čl. 69, st. 1 PZ-a, osim što se u toč. 1 umjesto "postrojenja" spominju "građevine i drugi objekti", te što je pojašnjeno tko donosi odluku o oduzimanju koncesije i na koju vrste štete nema pravo koncesionar (zbog raskida ugovora).

cf) Prestanak koncesije - koncesija **prestaje**: 1. istekom vremena za koje je dana; 2. odreknućem ovlaštenika koncesije *prije* isteka vremena određenog u odluci o koncesiji; 3. smrću ovlaštenika koncesije odnosno prestankom pravne osobe ako nasljednici odnosno pravni slijednici ne zatraže pravodobno potvrdu koncesije;⁴³ 4. oduzimanjem koncesije od strane davatelja; 5. sporazumnim raskidom ugovora o koncesiji (čl. 31, st. 1). Odluku o prestanku koncesije donosi davatelj koncesije (čl. 31, st. 2). Tekst ZPDML-a je identičan sa rješenjima PZ-a u prva četiri slučaja,⁴⁴ dok je peti slučaj nov. ZPDML ništa ne govori o pravu na odštetu ovlaštenika koncesije u slučaju prestanka koncesije (čl. 71, st. 1 PZ-a). Međutim, u čl. 33 (slično čl. 71, st. 2 i st. 3 PZ-a) propisuje kada se mogu uzeti prinove izgrađene na pomorskom dobru. Naime, ako je ovlaštenik koncesije izgradio štogod na pomorskom dobru na osnovi koncesije, ima pravo uzeti prinove koje je izgradio, ako one nisu trajno povezane s pomorskim dobrom i ako je to moguće po prirodi stvari i bez veće štete za pomorsko dobro (čl. 33, st. 1). Ako nisu ispunjeni uvjeti iz st. 1, prinove se smatraju pripadnošću pomorskog dobra (čl. 33, st. 2). Ako netko izgradi nešto na pomorskom dobru bez koncesije, dužan je o svom trošku to otkloniti i vratiti pomorsko dobro u prijašnje stanje (čl. 33, st. 3). Ako osoba iz st. 3 ne postupi po traženju tijela koje upravlja pomorskim dobrom i u određenom roku ne preda pomorsko dobro na slobodno raspolaganje odnosno ne ukloni prinove i građevine, odluka će se izvršiti po službenoj dužnosti, a na trošak te osobe (čl. 33, st. 4).

---

⁴³ Kada ovlaštenik koncesije koji je fizička osoba iz čl. 16. st. 1 ZPDML-a umre, a vođenje obrta se nastavi sukladno propisima o obrtu, njegovi nasljednici, te slijednici pravne osobe stupaju na mjesto ovlaštenika koncesija (čl. 32, st. 1). Važenje koncesije iz st. 1 prestaje ako nasljednici odnosno pravni slijednici u roku 6 mjeseci od dana smrti ovlaštenika odnosno prestanka pravne osobe ne zatraže da davatelj koncesije potvrdi tu koncesiju (čl. 32, st. 2). Ako davatelj koncesije ne potvrdi koncesiju, koncesija se oduzima (čl. 32, st. 3). Nasljednik i slijednik pravne osobe iz st. 1 prilažu dokaze da ispunjavaju uvjete iz čl. 17, st. 3 ZPDML-a da stupaju na mjesto ovlaštenika koncesije (čl. 32, st. 4).

⁴⁴ Jedino je u čl. . st. 1. toč. 2 riječ "nakon" zamijenjena riječju "prije".

cg) Zalog koncesije - ovo je najveća novost ZPDML-a, jer je otvorena mogućnost da ovlaštenik koncesije može založiti svoje pravo iz koncesije (čl. 34, st. 1).⁴⁵ Založno pravo daje založnom vjerovniku pravo da sam koristi koncesiju, ako ispunjava uvjete za ovlaštenika koncesije ili može pravo na koncesiju prenijeti na treću osobu koja ispunjava uvjete za ovlaštenika koncesije, pod uvjetom da dobije suglasnost davatelja koncesije (čl. 34, st. 5). Ako založni vjerovnik ili osoba na koju je prenio koncesiju ne ispunjava uvjete za ovlaštenika koncesije i ne dobije suglasnost davatelja koncesije, koncesija se oduzima (čl. čl. 34, st. 6). Davatelj koncesije može odbiti suglasnost iz st. 6 samo ako založni vjerovnik kada sam koristi koncesiju ili osoba na koju prenosi koncesiju ne ispunjava uvjete za ovlaštenika koncesije (čl. čl. 34, st. 7). Založno pravo na koncesiji stječe se upisom u upisnik koncesija (čl. čl. 34, st. 2). Prijavu za upis podataka o osnutku založnog prava podnosi ovlaštenik koncesije, prilažući založni ugovor (čl. čl. 34, st. 3). Prijava iz st. 3 podnosi se u roku 15 dana od sklapanja založnog ugovora (čl. čl. 34, st. 4). Založno pravo na koncesiji prestaje brisanjem iz upisnika koncesije (čl. čl. 34, st. 8).

ch) Koncesijski sporovi - ZPDML (čl. 27) zadržava identično rješenje iz čl. 72 PZ-a (protiv rješenja Ministarstva ne može se izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor),⁴⁶ što znači da je odluka o dodjeli koncesije upravni akt po svojoj pravnoj prirodi.

d) Upisnik koncesija - odredba čl. 36 ZPDML-a uvodi upisnik koncesija (st. 1) kao javnu knjigu, koja se vodi u pisanom ili elektroničkom obliku (st. 2). Upisnik koncesija za koncesije koje daje Vlada Republike Hrvatske vodi Ministarstvo pomorstva, prometa i veza, a za koncesije koje daje županijsko poglavarstvo upisnik vodi nadležno upravno tijelo u županiji (čl. 36, st. 3). Svatko može zahtijevati uvid u upisnik koncesija u nazočnosti voditelja upisnika koncesija i dobivati ispis (čl. 36, st. 4). Sadržaj upisnika koncesija, načina vođenja i uvida u upisnik propisuje ministar pomorstva, prometa i veza (čl. 36, st. 5).⁴⁷

e) Koncesijsko odobrenje - način davanja tog odobrenja spominje se na dva mjesta u ZPDML-u. Koncesijsko odobrenje je akt na temelju kojeg se fizičkim i pravnim

---

⁴⁵ Koncesija ima određenu imovinskopravnu vrijednost i može biti predmet ovrhe ili osiguranja - više o tome vidi **Mihajlo Dika** : *Osvrt na rješavanje sporova u svezi s koncesijama na pomorskom dobru*, referat na okruglom stolu "Pomorsko dobro i koncesije", Rijeka, 1995, str. 47. - 48. "Koncesija nije stvarno pravo, ali ima imovinsku vrijednost, pa može biti predmetom uloga u društvu" - tako **Jakša Barbić** : *Unos uloga u društvo kapitala*, "Aktualnosti hrvatskog zakonodavstva i pravne prakse - Godišnjak 6", Zagreb, 1999, str. 148.

⁴⁶ Jedina razlika je u prvoj rečenici, gdje sada više nema riječi "oduzimanjem".

⁴⁷ Ministar je ovlašten donijeti taj propis u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ZPDML-a (čl. 120, toč. e).

osobama daje na korištenje pomorsko dobro za obavljanje djelatnosti koje ne isključuje niti ograničuje opću upotrebu pomorskog dobra (čl. 2, toč. 6). Pravnim osobama i fizičkim osobama koje su registrirane za obavljanje obrta može se dati koncesijsko odobrenje za obavljanje djelatnosti na pomorskom dobru koje ne isključuju niti ograničuju opću upotrebu pomorskog dobra (čl. 38, st. 1). Sva koncesijska odobrenja daju se na temelju prava koja na pomorskom dobru ima Republika Hrvatska (čl. 8). Koncesijsko odobrenje daje se za obavljanje djelatnosti na morskoj obali i unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske (čl. 38, st. 2). Koncesijsko odobrenje daje se na zahtjev na rok do najviše 5 godina (čl. 38, st. 3). Vlada Republike Hrvatske propisom iz čl. 37, st. 1 ZPDML-a određuje djelatnosti za koje se može dati koncesijsko odobrenje, te propisuje postupak i naknadu za davanje koncesijskog odobrenja (čl. 39, st. 1).⁴⁸ Koncesijsko odobrenje izdaje vijeće za dodjelu koncesijskih odobrenja (čl. 39, st. 2). Vijeće ima predsjednika i četiri člana koje imenuje gradsko/općinsko vijeće (čl. čl. 39, st. 3). Troškovi vijeća, naknada za rad i troškovi članova vijeća, podmiruju se iz gradskog/općinskog proračuna (čl. 39, st. 4). Protiv rješenja Vijeća o izdavanju koncesijskog odobrenja može se podnijeti žalba Ministarstvu pomorstva, prometa i veza (čl. 39, st. 5). Koncesijsko odobrenje na posebno zaštićenim prirodnim vrijednostima koje se nalaze na pomorskom dobru, daje se uz prethodnu suglasnost ministarstva nadležnog za poslove zaštite prirode (čl. 39, st. 6). Naknada od koncesijskog odobrenja prihod je proračuna gradova općina (čl. 13, st. 3).

U odnosu na čl. 72a i 72b PZ-a iz 1994. god. tekst ZPDML-a unosi nekoliko izmjena. Više se ne predviđa koncesijsko odobrenje za održavanje morskih plaža, koje se moglo dati općini, odnosno gradu. Nadalje, Vijeće za koncesije mijenja svoj naziv u Vijeće za koncesijsko odobrenje (što je nesumnjivo prikladnije). Ovlaštenici koncesijskog odobrenja nisu bilo koje pravne ili fizičke osobe, već one koje su registrirane za obavljanje obrta. Koncesijsko odobrenje može trajati znatno duže nego prije (5 god najviše), a predviđena je i pravna zaštita protiv rješenja davatelja koncesijskog odobrenja podnošenjem žalbe Ministarstvu pomorstva, prometa i veza Republike Hrvatske (smatramo da je akt o koncesijskom odobrenju također upravni akt, premda ovdje nije predviđeno rješenje kao u čl. 27).⁴⁹ U st. 6 čl. 39, zakonodavac i u ovoj prilici ustraje na zaštiti prirode.

---

⁴⁸ Vlada je ovlaštena donijeti propise o djelatnostima, postupku i naknadi za davanje koncesijskih odobrenja u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ZPDML-a (čl. 119, toč. c). Dana 17. ožujka 2004. god. Vlada je donijela **Uredbu o postupku davanja koncesijskog odobrenja na pomorskom dobru** ("Narodne novine", br. 36/2004.) koja je stupila na snagu dana 30. ožujka 2004. god.

⁴⁹ Međutim, u čl. 2, st. 3 **Uredbe o postupku davanja koncesijskog odobrenja na pomorskom dobru**, izričito se kaže da je odobrenje za obavljanje djelatnosti na pomorskom dobru upravni akt na čije se donošenje primjenjuju odredbe Zakona o općem upravnom postupku, ako odredbama ZPDML-a i odredbama Uredbe nije drugačije propisano.

3. MORSKE LUKE

U odredbi čl. 2 ZPDML-a navedena su značenja pojedinih izraza⁵⁰ koja u potpunosti odgovaraju onima iz ZML-a (čl. 2), osim pojmova luke posebne namjene i lučke nadgradnje. U pogledu razvrstaja luka (čl. 40, 41 i 42), izmjene su neznatne u odnosu na čl. 3, 4 i 5 ZML-a. Posebnim propisom određuju se uvjeti za stjecanje statusa luke otvorena za međunarodni promet i luke otvorene za domaći promet (čl. 41). Kod luka za posebne namjene prema djelatnostima navodi se nova vrsta takve luke, a to je **brodogradilišna luka** (ali nema više luke tijela unutarnjih poslova), dok se uz sportske i ribarske luke dodaju i **druge luke slične namjene**. Preuzet je identičan tekst čl. 6 i 7 ZML (čl. 43 i 44).⁵¹ Vlada Republike Hrvatske propisuje mjerila za razvrstaj luka otvorenih za javni promet prema veličini značaju,⁵² te utvrđuje razvrstaj luka posebne namjene prema značaju za Republiku Hrvatsku⁵³ (čl. 43, st. 1). Ministar pomorstva, prometa i veza donosi propis o razvrstaju luka otvorenih za javni promet sukladno

⁵⁰ *luka* označava morską luku, tj. morski i s morem neposredno povezani kopneni prostor s izgrađenim i neizgrađenim obalama; lukobranima, uređajima, postrojenjima i drugim objektima namijenjenim za pristajanje, sidrenje i zaštitu brodova, jahti i brodice, ukrcaj i iskrcaj putnika i robe, uskladištenje i drugo manipuliranje robom, proizvodnju, oplemenjivanje i doradu robe te ostale gospodarske djelatnosti koje su s tim djelatnostima u međusobnoj ekonomskoj, prometnoj ili tehnološkoj svezi;

luka otvorena za javni promet jest morska luka koju, pod jednakim uvjetima, može upotrebljavati svaka fizička i pravna osoba sukladno njenoj namjeni i u granicama raspoloživih kapaciteta;

luka posebne namjene jest morska luka koja je u posebnoj upotrebi pravnih ili fizičkih osoba (luka nautičkog turizma, industrijska luka, brodogradilišna luka, ribarska luka i dr.) ili državnog tijela (vojna luka);

lučko područje luke jest područje morske luke, koje obuhvaća jedan ili više morskih i kopnenih prostora (lučki bazen), koje se koristi za obavljanje lučkih djelatnosti ili je u posebnoj upotrebi, a kojim upravlja lučka uprava odnosno ovlaštenik koncesije, a granica lučkog područja je granica pomorskog dobra;

lučka podgradnja (infrastruktura) jesu, operativne obale i druge lučke zemljišne površine, lukobrani i drugi objekti infrastrukture (npr. lučke cestovne i željezničke prometnice, vodovodna, kanalizacijska, energetska, telefonska mreža, objekti za sigurnost plovidbe u luci i sl.);

lučka nadgradnja (suprastruktura) jesu građevine izgrađene na lučkom području (upravne zgrade, skladišta, silosi, rezervoari i sl.), te drugi kapitalni prekrcajni objekti (stalno učvršćene dizalice i sl.).

⁵¹ Sada umjesto starih izraza "stanje lučke opreme i uređaja" odnosno "kapacitet uređaja i usluga za opskrbu" imamo nove izraze "stanje lučke podgradnje i nadgradnje" odnosno "sposobnost uređaja i usluga za opskrbu" (čl. st. 2).

⁵² Vlada Republike Hrvatske ovlaštena je donijeti propise o mjerilima za razvrstaj luka otvorenih za javni promet u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ZPDML-a (čl. 119, toč. 2a). Do stupanja na snagu tih novih propisa i dalje važi, ukoliko nije u suprotnosti s odredbama ZPDML-a, **Odluka o mjerilima za razvrstaj luka otvorenih za javni promet** ("Narodne novine", br. 31/96) - čl. 121, toč. 1.

⁵³ Vlada Republike Hrvatske ovlaštena je donijeti propise o mjerilima za razvrstaj luka posebne namjene u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ZPDML-a (čl. 119, toč. 2b). Do stupanja na snagu tih novih propisa i dalje važi, ukoliko nije u suprotnosti s odredbama ZPDML-a, **Odluka o razvrstaju luka posebne namjene** ("Narodne novine", br. 38/96) - čl. 121, toč. 16.

odluci o mjerilima za njihov razvrstaj (čl. 44, st. 1).⁵⁴ Vlada Republike Hrvatske ovlaštena je da u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ZPDML-a donese propise o uvjetima kojima moraju udovoljavati luke i ostali objekti koji se grade na pomorskom dobru (čl. 119, toč. 2d).⁵⁵ Gradnja, održavanje i modernizacija važnijih objekata lučke podgradnje i nadgradnje u lukama otvorenim za javni promet obavlja se na osnovi desetogodišnjeg plana razvoja lučkog sustava Republike Hrvatske, a razrađuje se detaljno u godišnjem programu rada i razvoja luke i dvogodišnjem planu razvoja (čl. 45, st. 1). Desetogodišnji plan razvoja iz st. 1 s utvrđenim izvorima sredstava za njegovo ostvarenje donosi Hrvatski sabor, na prijedlog Vlade Republike Hrvatske (čl. 45, st. 2). Kod izrade desetogodišnjeg plana razvoja lučkog sustava Republike Hrvatske potrebno je ocijeniti značaj i objektivne razvojne mogućnosti luka otvorenih za javni promet, uzimajući u obzir osobito potrebe za lučkim uslugama u okviru globalne ponude i potražnje transportnih usluga (čl. 45, st. 3).⁵⁶ Godišnji program rada i razvoja luke donosi, na prijedlog ravnatelja, upravno vijeće lučke uprave (čl. 46, st. 1).⁵⁷ Dok je ZML sve luke otvorene za javni promet regulirao na jednom mjestu, ZPDML ih odvaja u dvije grupe, slijedeći kriterij njihove veličine i značaja. Tako su prvo uređene luke od osobitoga (međunarodnoga) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku, a zatim one županijskog i lokalnog značaja.

a) Luke otvorene za javni promet od osobitog (međunarodnog) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku

aa) Granice lučkog područja - pitanje utvrđivanja lučkog područja (čl. 47) slijedi rješenja čl. 8, st. 1, 2 i 4 ZML-a. Premda se nigdje ne propisuje obveza osnivača lučke uprave da prigodom određivanja lučkog područja provede prethodni postupak određivanja granica pomorskog dobra od strane nadležnog organa, on je to dužan učiniti, jer se koncesija na pomorskom dobru može dati nakon što je utvrđena granica

---

⁵⁴ Ministar je ovlašten u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ZPDML-a donijeti propise o razvrstaju luka otvorenih za javni promet (čl. 120, toč. a).

⁵⁵ Do stupanja na snagu tih novih propisa, i dalje važi, ako nije u suprotnosti s odredbama ZPDML-a, **Uredba o uvjetima kojima moraju udovoljavati luke** ("Narodne novine", br. 22/95).

⁵⁶ U odnosu na čl. 23 i čl. 24 ZML-a, više se ne spominje detaljna razrada planova u godišnjim programima rada i razvoja luka otvorenih za javni promet, niti opće smjernice za razvoj ostalih luka po potrebi.

⁵⁷ U lukama osobitoga (međunarodnoga) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku, suglasnost na taj program daje Ministarstvo pomorstva, prometa i veza i Ministarstvo financija (čl. 46, st. 2). U lukama županijskog i lokalnog značaja, program se donosi uz suglasnost županijskog poglavarstva, te uz prethodno mišljenje ministarstva nadležnog za otoke i suglasnost Ministarstva pomorstva, prometa i veza uz obvezu usmjeravanja najmanje 30% sredstava na lučko područje gdje je prihod nastao (čl. 46, st. 3).

pomorskog dobra i provedena u zemljišnim knjigama (čl. , st. 4).⁵⁸ Naime, ta je odredba važna i u ovom slučaju, jer čl. 73 određuje da se na sva pitanja koja se odnose na koncesije u lukama otvorenim za javni promet od osobitoga (međunarodnoga) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku, a koja nisu uređena u poglavlju II ZPDML-a, odgovarajuće primjenjuju odredbe ZPDML-a o koncesijama na pomorskom dobru.

ab) Lučke djelatnosti - u čl. 65 ZPDML-a⁵⁹ zadržava se podjela lučkih djelatnosti iz čl. 9 ZML-a koja je u teoriji naišla na opravdani kritički pristup. Kod osnovne lučke djelatnosti ukrcaja i iskrcaja putnika, dodaje se i **vozila** (čl.), a kod nabiranja ostalih gospodarskih djelatnosti uvode se **poslovi zastupanja u carinskom postupku**, ali se više ne spominju špediterski poslovi.

ac) Koncesije - pravo na obavljanje lučkih djelatnosti, korištenje postojeće podgradnje i nadgradnje, te gradnje novih građevina i drugih objekata nadgradnje i podgradnje stječe se na temelju koncesije (čl. 66, st. 1). Bitna je razlika prema ZML-u u ovlašteniku koncesije koji može biti pravna ili fizička osoba registrirana za obavljanje obrta, a ispunjava uvjete propisane čl. 17, st. 3 i 4 ZPDML-a (čl. 66, st. 2, čl. 68, st. 1). Dakle, koncesionari više nisu samo određena trgovačka društva (dionička društva ili društva s ograničenom odgovornošću).⁶⁰

Vrste koncesija - ZPDML (čl. 66, st. 5) predviđa četiri vrste koncesija : 1. koncesija za obavljanje lučkih djelatnosti, koja ne zahtijeva korištenje postojećih niti gradnju novih građevina i drugih objekata podgradnje i nadgradnje na lučkom području; 2. koncesija za obavljanje ostalih gospodarskih djelatnosti iz čl. 65, st. 1, toč. 4 ZPDML-a, koje ne zahtijevaju korištenje postojećih niti gradnju novih građevina i drugih objekata podgradnje i nadgradnje na lučkom području; 3. koncesija za obavljanje lučkih djelatnosti, koja zahtijeva korištenje postojećih i/ili gradnju novih građevina i

---

⁵⁸ Ne zaboravimo da bi zakonit i pravilan postupak određivanja granica podrazumijevao prvenstveno utvrđivanje granica pomorskog dobra, a zatim određivanje granica lučkog područja - vidi **Branko Kundih: Pomorsko dobro i granice pomorske dobra**, Zagreb, 2000, str. 30. - 31.

⁵⁹ Lučke djelatnosti su: 1. privez i odvez brodova, jahti, ribarskih, sportskih i drugih brodica i plutajućih objekata, 2. ukrcaj, iskrcaj, prekrcaj, prijenos i skladištenje roba i drugih materijala, 3. ukrcaj i iskrcaj putnika i vozila, 4. ostale gospodarske djelatnosti koje su s ovim djelatnostima u neposrednoj gospodarskoj, prometnoj ili tehnološkoj svezi (npr. opskrba brodova, pružanje usluga putnicima, tegljenje, servisi lučke mehanizacije, lučko agencijski poslovi i poslovi zastupanja u carinskom postupku, poslovi kontrole kakvoće robe i dr.).

⁶⁰ Razlog za ovu promjenu je jasan, jer u manjim mjestima koja imaju otvorenu luku često i nema registriranog trgovačkog društva, naročito takvog koje bi imalo propisani kapital i ispunjavalo druge tražene uvjete iz ZML-a.

drugih objekata podgradnje i nadgradnje na lučkom području; 4. koncesija za obavljanje ostalih gospodarskih djelatnosti koja zahtijeva korištenje postojećih i/ili gradnju novih građevina i drugih objekata podgradnje i nadgradnje na lučkom području. Davatelj svih koncesija je lučka uprava na rok do 10 godina povodom zahtjeva tražitelja koncesija iz toč. 1 i 2 (čl. 67, st. 2)⁶¹ odnosno na rok do 99 godina temeljem javnog prikupljanja ponuda za koncesije iz toč. 3 i 4 (čl. 67, st. 3).⁶² Za ove koncesije potrebna je prethodna suglasnost Vlade Republike Hrvatske (na rok od 30 do 50 godina) odnosno Hrvatskog sabora (na rok preko 50 godina) - čl. 67, st. 4. Kod određivanja dužine roka na koji se daje koncesija uzimaju se u obzir kriteriji iz članka 20. stavak 6. ovog Zakona, vodeći u svakom slučaju računa da rok ne bude kraći negoli je potrebno za amortizaciju vrijednosti planom predviđenih ulaganja na lučkom području (čl. 67, st. 5). Koncesija za obavljanje lučkih djelatnosti, korištenje postojeće podgradnje i nadgradnje, te građenje novih građevina i drugih objekata nadgradnje i podgradnje daje se na rok do 99 godina (čl. 67, st. 1).⁶³

Opseg i uvjeti koncesije - o tome ZPDML ništa ne govori. Međutim, propisuje da se na sva pitanja koja se odnose na koncesije u lukama otvorenim za javni promet od osobitog (međunarodnog) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku, koja nisu uređena u poglavlju II ZPDML-a (tj. poglavlju o lukama), odgovarajuće primjenjuju odredbe ZPDML-a o koncesijama na pomorskom dobru (čl. 73). U lukama otvorenim za javni promet plaćaju se lučke tarife koje se sastoje od lučkih pristojbi i lučkih naknada (čl. 62, st. 1). Ovlaštenici koncesije koji obavljaju djelatnost u lukama otvorenim za javni promet dužni su javno objaviti **lučke naknade** za svaku pojedinu vrstu djelatnosti ili usluge (čl. 63, st. 3). Lučke naknade plaćaju korisnici luke za dobivene

---

⁶¹ Podnositelj zahtjeva za koncesiju iz čl. 66, st. 5, toč. 1 i 2 dužan je uz zahtjev za davanje koncesije priložiti: 1. prijedlog o vrsti i opsegu obavljanja lučke djelatnosti; 2. dokaz da raspolaže odgovarajućim tehničkim, stručnim i organizacijskim sposobnostima za obavljanje lučke djelatnosti za koju traži koncesiju; 3. dokaz da je pravna osoba registrirana za obavljanje lučkih djelatnosti; 4. dokaz da je fizička osoba (obrtnik) registriran za obavljanje lučkih djelatnosti (čl. 68, st. 2).

⁶² Odluka o javnom prikupljanju ponuda za koncesiju iz čl. 66, st. 5, toč. 3 i 4 obvezno treba sadržavati podatke iz čl. 18, st. 2 ZPDML-a, te i druge potrebne podatke za određenu koncesiju (čl. 68, st. 3). Uz ponudu za dobivanje koncesije iz čl. 66, st. 5, toč. 3 i 4, podnositelj prilaže: 1. plan i operativni godišnji program rada i investicija uz prikaz utjecaja koji će to imati na rast prometa, zaposlenost i razvoj luke; 2. dokaz da raspolaže odgovarajućim tehničkim, stručnim i organizacijskim sposobnostima koje zadovoljavaju potrebe proizvodnog i radnog ciklusa kako s obzirom na vlastiti interes tako i interes trećih; 3. dokaz da raspolaže potrebnim brojem i djelatnicima odgovarajuće stručnosti za ostvarenje operativnog programa rada u luci; 4. dokaz i jamstvo da raspolaže potrebnim financijskim sredstvima ili izvorima sredstava za ostvarenje plana i programa rada i investicija; 5. dokaz da ispunjavaju uvjeta iz čl. 68, st. 2, toč. 3 i 4 (čl. 68, st. 4).

⁶³ Napominjemo da se u postupku koncesioniranja u lukama otvorenim za javni promet primjenjuje već spomenuta **Uredba o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru** (čl. 31 - čl. 43).

usluge (čl. 63, st. 1). Lučka uprava utvrđuje najviši iznos naknada (čl. 62, st. 2). Lučka uprava radi osiguranja konkurencije unutar luke može, ako ocijeni objektivne okolnosti koje ukazuju na nekonkurentnost luke, sniziti visinu tarife u cijelosti ili selektivno, vodeći računa i o mogućnosti ovlaštenika koncesije da prilagodi poslovanje smanjenoj tarifi (čl. 62, st. 4).⁶⁴

Prijenos koncesije (potkoncesija) - ovdje važi sve ono što je rečeno pod *supra* 2 cc.

Opoziv koncesije - vidi *supra* 2 cd.

Oduzimanje koncesije - slučajevi fakultativnog i obveznog oduzimanja koncesije navedeni u čl. 69 ZPDML-a isti su kao u čl. 15 ZML-a, s time da se više ne predviđa mogućnost oduzimanja koncesije i u drugim slučajevima (osim onih nabrojanih) predviđenim nekim drugim zakonom.

Prestanak koncesije - i ovdje se primjenjuje ono što važi za koncesije na pomorskom dobru (vidi *supra* 2 cf). Zakonodavac jedino navodi da ovlaštenik koncesije nema pravo na odštetu, ako koncesija prestane oduzimanjem (čl. 70).

Koncesijski sporovi - vidi ono navedeno pod *supra* 2 cg. Naime, na temelju odredbe čl. 73 ZPDML-a, ovdje se primjenjuje čl. 27.

ad) Lučka uprava - odredbe čl. 48 i čl. 49 ZPDML-a sadržajno odgovaraju čl. 30 - čl. 33 ZML-a s nekim neophodnim izmjenama, pa je lučka uprava i dalje pravna osoba *sui generis*. Vlada Republike Hrvatske osniva lučku upravu uredbom (a ne više odlukom), u kojoj se, između ostalog, moraju odrediti lučke djelatnosti odnosno građevine i objekti podgradnje i nadgradnje na lučkom području (čl. 48, st. 4 i čl. 49, toč. 2). Dakle, u uredbi treba popisati sve lučke objekte na lučkom području, a ne samo one za koje se može dobiti koncesija (čl. 32, toč. 2 ZML-a). Novo je da imovinu lučke uprave ne čine samo prihodi, već i sredstva pribavljena od osnivača (čl. 48, st. 8). Napominjemo da lučke uprave osnovane na temelju ZML-a nastavljaju s radom s pravima i obvezama propisanim ZPDML-om (čl. 122, st. 1). Akti o osnivanju lučkih uprava uskladit će se s odredbama ZPDML-a u roku od 6 mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu (čl. 122, st. 2).

---

⁶⁴ U odnosu na čl. 20 ZML-a vidljivo je da su lučke tarife redefinirane, jer je sada propisano od čega se sastoji, tko ih donosi i javno objavljuje.

Djelatnost lučke uprave - sadržajno je neznatno izmijenjena u odnosu na čl. 33 ZML-a. Djelatnost lučke uprave je: 1. briga o gradnji, održavanju, upravljanju, zaštiti i unapređenju pomorskog dobra koje predstavlja lučko područje; 2. gradnja i održavanje lučke podgradnje, koja se financira iz proračuna osnivača lučke uprave; 3. stručni nadzor nad gradnjom, održavanjem, upravljanjem i zaštitom lučkog područja (lučke podgradnje i nadgradnje); 4. osiguravanje trajnog i nesmetanog obavljanja lučkog prometa, tehničko-tehnološkog jedinstva i sigurnost plovidbe; 5. osiguravanje pružanja usluga od općeg interesa ili za koje ne postoji gospodarski interes drugih gospodarskih subjekata; 6. usklađivanje i nadzor rada ovlaštenika koncesije koji obavljaju gospodarsku djelatnost na lučkom području; 7. donošenje odluke o osnivanju i upravljanju slobodnom zonom na lučkom području sukladno propisima koji uređuju slobodne zone; 8. drugi poslovi utvrđeni zakonom. Lučka uprava je dužna najmanje jednom godišnje provjeravati izvršavanje plana i godišnjeg operativnog programa rada ovlaštenika koncesija i o tome podnijeti izvješće Upravnom vijeću (čl. 71, st. 1).⁶⁵ Lučka uprava vodi **upisnik** koncesija u pisanom ili elektroničkom obliku (čl. 72, st. 1), a propisom iz čl. 36, st. 5 ZPDML-a, ministar će propisati sadržaj upisnika koji vode lučke uprave, način njegova vođenja i uvid u upisnik (čl. 72, st. 2).⁶⁶ Zakonska je obveza lučke uprave i održavane reda u luci. Lučka uprava je dužna opremiti luku odgovarajućim uređajima za rukovanje i prihvat krutog i tekućeg otpada, ostataka tereta s broda, zauljenih voda i fekalija kako su definirane odredbama MARPOL konvencije 73/78⁶⁷ s izmjenama i dopunama (čl. 83, st. 1).⁶⁸ Lučka uprava dužna je u roku od 3 mjeseca od dana stupanja na snagu ZPDML-a donijeti Pravilnik o redu u luci, kojim određuju namjenu pojedinog dijela luke i način odvijanja prometa u luci, a koji potvrđuje nadležna lučka kapetanija (čl. 84, st. 1). Pravilnikom o redu u luci određuje se način odvijanja prometa u luci i namjena pojedinog dijela obale u luci, pri čemu je lučka uprava dužna voditi računa o potrebama za stalni vez, operativni vez i održavanje javnog linijskog pomorskog prometa, kao i potrebama za smještaj

---

⁶⁵ Ovlaštenik koncesije dužan je omogućiti lučkoj upravi i drugom nadležnom tijelu provjeravanje izvršavanja plana i godišnjega operativnog programa rada ovlaštenika koncesije (čl. 71, st. 2).

⁶⁶ Čl. 18, st. 1 ZML-a propisivao je da će se trgovačka društva koja dobiju koncesiju za obavljanje lučkih djelatnosti, upisivati u posebni upisnik koji vodi lučka uprava, te da će ministar propisati sadržaj i način vođenja tog upisnika (čl. 18, st. 2). Međutim, to nikada nije učinjeno, što je vidljivo iz čl. 121 ZPDML-a koji nabroja stare propise što ostaju na snazi do stupanja na snagu novih propisa. Među njima nema nikakvih propisa o upisniku koncesija.

⁶⁷ Više o toj konvenciji vidi **Predrag Stanković**: *Pomorske havarije*, Zagreb, 1988, str. 97. - 99.

⁶⁸ Ministar će donijeti propis o vrsti i broju uređaja i opreme iz st. 1 za pojedine vrste i kategorije luka vodeći računa poglavito o operativnim potrebama korisnika luka, veličini i geografskom položaju luke te namjeni brodova koji uplovljavaju u luku (čl. 83, st. 2). Ministar je ovlašten donijeti te propise u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ZPDML-a (čl. 120, toč. f).

javnih brodova (čl. 84, st. 2). Lučka uprava i naredit će osobi koja onečišćuje more ili taloži otpatke da odmah prekine onečišćavanje ili ukloni otpatke (čl. 85, st. 1). Ako osoba koja onečišćuje more ne postupi po toj naredbi, lučka uprava će sama očistiti luku na trošak i teret osobe koja onečišćuje more (čl. 85, st. 2). Ako nadležno tijelo utvrdi da se onečišćuje more ili otpaci talože djelovanjem lučke uprave ili ovlaštenika koncesije troškove čišćenja snosi lučka uprava (čl. 85, st. 3).

Prihodi lučke uprave - prihodi lučke uprave dio su njene imovine (čl. 48, st. 8) Ti prihodi su: 1. lučke pristojbe⁶⁹; 2. naknada od koncesija iz čl. 66, st. 5, toč. 1 i 2 ZPDML-a; 3. naknada od koncesija iz čl. 66, st. 5, toč. 3 i 4 ZPDML-a; 4. sredstva iz proračuna osnivača; 5. ostali prihodi (čl. 60). Sredstvima iz proračuna osnivača lučke uprave može se isključivo financirati gradnja i održavanje lučke podgradnje (čl. 61, st. 1), dok ostala sredstva iz čl. 60 pripadaju u cijelosti lučkoj upravi na čijem se području ubiru i namijenjena su za: 1. izgradnju i održavanje lučke nadgradnje, 2. opremanje luke opremom za zaštitu mora od onečišćenja s brodova, 3. održavanje dubine u luci i na sidrištu luke, 4. troškove poslovanja lučke uprave (čl. 61, st. 2). Vidljivo je da se navedene zakonske odredbe bitno ne razlikuju od čl. 45 i 46 ZML-a.

Upravno vijeće - to tijelo i dalje ima 7 predstavnika, ali je došlo do izmjena u nadležnosti za imenovanje svih predstavnika, osim ona četiri predstavnika Vlade Republike Hrvatske, koje i dalje imenuje sama Vlada (čl. 51, st. 2, toč. 1). Jednog predstavnika županije na čijem je području sjedište lučke uprave imenuje **županijsko poglavarstvo**⁷⁰ (čl. 51, st. 2, toč. 2), a ne više županijska skupština. Jednog predstavnika grada, odnosno općine na čijem je području sjedište lučke uprave, umjesto gradskog ili općinskog vijeća, imenuje **gradsko ili općinsko poglavarstvo** (čl. 51, st. 2, toč. 3). Konačno, jednog predstavnika svih ovlaštenika koncesija koji obavljaju djelatnosti

---

⁶⁹ Lučke pristojbe su dio lučkih tarifa (čl. 62, st. 1), donosi ih i javno objavljuje lučka uprava, a čine ih: 1. pristojba za upotrebu obale, 2. brodska ležarina, 3. pristojba za vez (čl. 62, st. 2). Pristojba za upotrebu obale plaća se za brod koji koristi luku u svrhu ukrcavanja ili iskrcavanja putnika, tereta i vozila (čl. 62, st. 3). Brodska ležarina plaća se za brod koji koristi luku u bilo koju svrhu, osim radi ukrcavanja ili iskrcavanja putnika, tereta i vozila (čl. 62, st. 4). Pristojba za vez plaća se za ribarski brod, jahte, ribarske, sportske ili druge brodice i plutajuće objekte (čl. 62, st. 5). Pristojbe iz st. 2 ne plaćaju hrvatski javni i hrvatski ratni brodovi, brodice i jahte (čl. 62, st. 6). Ako usporedimo ovu odredbu s onom iz čl. 45 ZML-a, onda je vidljivo da se one razlikuju samo u jednom dodatnom pojmu. Naime, ZPDML je u st. 6 oslobodio i jahte od obveze plaćanja lučkih pristojbi. Inače, kriterije za određivanje lučkih pristojbi propisuje ministar na prijedlog Upravnog vijeća lučke uprave (čl. 62, st. 7). Ministar pomorstva, prometa i veza ovlašten je u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ZPDML-a donijeti propise o kriterijima za određivanje lučkih pristojbi (čl. 120, toč. c). Do stupanja na snagu tih propisa, ostaje na snazi, ukoliko nije u suprotnosti s odredbama ZPDML-a, **Pravilnik o kriterijima za određivanje lučkih pristojbi** ("Narodne novine", br. 104/98) - čl. 121, toč. 22.

⁷⁰ Ovo se ne može smatrati dobrim rješenjem, jer je ZPDML stavio županijsko poglavarstvo u nadređeni položaj u odnosu na županijsku skupštinu.

na lučkom području, imenuje **Savjet za luke**⁷¹ (čl. 51, st. 2, toč. 4), čime je otpala Hrvatska gospodarska komora.⁷² Mandat članova Upravnog vijeća i predsjednika je četiri godine, a iste osobe mogu biti ponovno imenovane za člana Upravnog vijeća (čl. 51, st. 4). Radom Upravnog vijeća rukovodi predsjednik Upravnog vijeća koji ne može biti iz reda članova iz čl. 51 (čl. 52, st. 1). Predsjednika Upravnog vijeća lučke uprave imenuje Vlada Republike Hrvatske (čl. 52, st. 2). Upravno vijeće sastaje se po potrebi, a najmanje jednom u dva mjeseca, a odluke donosi većinom glasova svih članova Upravnog vijeća (čl. 55, st. 1). Upravno vijeće može osnivati privremena ili stalna radna tijela za stručnu obradu i praćenje pojedinih zadataka iz svoje nadležnosti (čl. 55, st. 2). Vlada Republike Hrvatske može raspustiti Upravno vijeće lučke uprave na prijedlog ministra: 1. ako ne donese dvogodišnji plan razvoja luke, 2. ako godišnji plan i program rada i razvoja luke ne budu prihvaćeni ili se ne ostvaruju, 3. u drugim naročito opravdanim slučajevima (čl. 53).⁷³ Upravno vijeće: 1. donosi dvogodišnji plan rada i razvoja luke, operativni godišnji program rada i razvoja i godišnji financijski plan luke, na prijedlog ravnatelja lučke uprave; 2. donosi odluke u provođenju osnovnih smjernica lučke poslovne politike; 3. donosi odluku o javnom prikupljanju ponuda za davanje koncesije i odlučuje o davanju koncesija sukladno odredbama ovoga Zakona; 4. odobrava financijski izvještaj o radu i razvoju luke i dostavlja ga Ministarstvu; 5. donosi lučke tarife; 6. odlučuje o opsegu i organizaciji stručno-tehničkih službi, o imenovanju i opozivu ravnatelja te o zaključenju ugovora o zapošljavanju i visini naknade, odnosno plaće predsjednika i po potrebi članova upravnog vijeća, ravnatelja i stručno-tehničkog osoblja; 7. donosi statut lučke uprave uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske; 8. donosi akte kojima se utvrđuje red u luci i uvjeti korištenja lukom; 9. raspisuje natječaj za izbor ravnatelja i imenuje ga; 10. utvrđuje lučke uzance;

---

⁷¹ Za svaku luku od osobitog (međunarodnog) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku osniva se poseban Savjet za luke (čl. 59, st. 1 i 3), a osniva ga Ministarstvo (čl. 59, st. 2). Savjet za luke čine predstavnici ovlaštenika koncesije, te drugih pravnih osoba čija je djelatnost od značaja i utječe na konkurentnost luke (čl. 59, st. 4). Zadaci Savjeta jesu: 1. uskladjivanje planova rada i razvoja luke; 2. uskladjivanje investicijskih radova u luci; 3. davanje prijedloga za poboljšanje konkurentnosti luke; 4. davanje mišljenja Upravnom vijeću u svezi s ustrojem i funkcioniranjem luke, te opće politike prema luci; 5. davanje prijedloga za poboljšanje ustroja i upravljanja lukom, te prometnim pravcem (čl. 59, st. 5). Savjet za luke sastaje se najmanje dvaput godišnje (čl. 59, st. 6).

⁷² Ovo se može smatrati dobrim rješenjem, jer konačno koncesionari na lučkom području mogu imenovati svoga predstavnika koji će zastupati njihove interese - vidi **Dragan Bolanča**: *Novine Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama*, "Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu", br. 1 - 2, 2003, str. 179.

⁷³ Usporedbom sa čl. 37 ZML-a zaključujemo da se za raspuštanje više ne traži prijedlog Stručnog tijela za luke (što je normalno, jer novi Savjet za luke ima drugačiji sastav i funkciju), da je izostavljen kao razlog raspuštanja "ako luka iskaže neplanirani gubitak", te da opravdani slučajevi nisu više taksativno navedeni.

11. obavlja i druge poslove koji su mu stavljeni u nadležnost zakonom, odlukom o osnivanju i Statutom (čl. 54).⁷⁴

Ravnatelj - ZPDML (čl. 56 - čl. 58) zadržava ista rješenja ZML-a (čl. 40 - čl. 42). Novo je što za svoj rad odgovara i ministru pomorstva, prometa i veza (uz Upravno vijeće i Vladu), te što su napravljene neke izmjene kod reguliranja prava i obveza ravnatelja u čl. 58.⁷⁵ U toč. 2 ravnatelj je obavezan da redovito izvještava Upravno vijeće o obavljanju djelatnosti pod koncesijom (ne više o obavljanju i ustroju svih lučkih djelatnosti), zatim mora pripremati godišnji program rada i razvoja luke i financijski plan luke (toč. 3), dok je toč. 7 nova i po njoj ravnatelj donosi odluke kojima se usklađuje rad svih koncesionara na lučkom području.

b) Luke otvorene za javni promet županijskog i lokalnog značaja - ova je vrsta luka regulirana odvojeno (u posebnoj zakonskoj glavi) od luka osobitog (međunarodnog) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku, premda se bitno ne razlikuju, pa smatramo da ih nije trebalo ni izdvajati.⁷⁶

ba) Granice lučkog područja - županijsko poglavarstvo utvrđuje lučko područje za sve luke otvorene za javni promet županijskog i lokalnog značaja na svom području, u skladu s prostornim planom i uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske (čl. 74, st. 1).⁷⁷ Lučka uprava je dužna predložiti promjenu akta o lučkom području ako to zahtijevaju razvojni, gospodarski, administrativni ili drugi razlozi (čl. 74, st. 2).

bb) Lučke djelatnosti - vrste lučkih djelatnosti u ovim lukama otvorenim za javni promet nabrojane su u čl. 78, st. 1. To su: 1. privez i odvez brodova, jahti, ribarskih,

---

⁷⁴ U odnosu na čl. 37 ZML-a koji predviđa čak 17 točaka koje spadaju u djelokrug rada Upravnog vijeća, ZPDML ih predviđa znatno manje (11), jer neke stare izostavlja ili preoblikuje na kraći način, ali i uvodi nove. Uglavnom, u suštini se dosadašnja djelatnost Upravnog vijeća nije bitno izmijenila po novom zakonu.

⁷⁵ Ravnatelj organizira, vodi rad i poslovanje lučke uprave i ima sljedeća prava i obveze: 1. poduzimanje svih potrebnih mjera radi pripreme za rad Upravnog vijeća i za provedbu akata i odluka Upravnog vijeća; 2. redovito izvješćivanje Upravnog vijeća o stanju u luci, lučkim kapacitetima, stanju podgradnje i nadgradnje kao i o obavljanju djelatnosti pod koncesijom; 3. priprema dvogodišnjeg plana rada i razvoja luke, te godišnji program rada i razvoja luke i financijski plan luke; 4. predstavljanje i zastupanje lučke uprave; 5. obavljanje svih drugih poslova vezanih uz rad lučke uprave; 6. izbor stručno-tehničkog osoblja; 7. donosi odluke kojima se usklađuje rad svih koncesionara na lučkom području (čl. 58).

⁷⁶ Bolanča, *op. cit.*, str. 181.

⁷⁷ Ne traži se više prethodna suglasnost Vlade Republike Hrvatske, nego samo njena suglasnost (dakle, ona može biti i naknadna), a uopće više nije bitno prethodno pribavljeno mišljenje poglavarstva grada/općine (čl. 8, st. 3 ZML-a).

sportskih i drugih brodica i plutajućih objekata, 2. ukrcaj, iskrcaj, prekrcaj, prijenos i uskladištenje roba i drugih materijala, 3. ukrcaj i iskrcaj putnika i vozila, 4. ostale gospodarske djelatnosti koje su s ovima u neposrednoj ekonomskoj, prometnoj ili tehnološkoj vezi (npr. ugostiteljska djelatnost, servisne djelatnosti i dr.). Vidimo da je ovdje sužen opseg lučkih djelatnosti u odnosu na prvu vrstu luka, jer se ne predviđa (kao u čl. 65, st. 2) da se na lučkom području mogu obavljati i druge djelatnosti ako je to propisano posebnim zakonom, kao i obavljanje drugih djelatnosti koje ne umanjuje ni otežava obavljanje osnovnih lučkih djelatnosti.⁷⁸

bc) Koncesije - ZPDML nema posebnih odredaba o ovom pitanju za luke otvorene za javni promet od županijskog i lokalnog značaja. Stoga u čl. 79 napominje da se na sva pitanja koja se odnose na obavljanje lučkih djelatnosti, davanje koncesija na lučkom području, na odgovarajući način primjenjuju odredbe ZPDML-a koje se odnose na luke otvorene za javni promet od osobitoga (međunarodnoga) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku. To znači da u pogledu različitih pitanja u vezi koncesija (vrste, opseg i uvjeti, prijenos, opoziv, oduzimanje, prestanak, sporovi), važi sve ono što je rečeno naprijed u vezi koncesioniranja na lučkom području luka otvorenih za javni promet od osobitoga (međunarodnoga) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku (vidi *supra* 3 ac). Inače, u lukama otvorenim za javni promet lokalnog značaja, kod kojih kopneni dio luke nije širi od 6 metara, mogu se samo naplaćivati lučke pristojbe iz čl. 62 ZPDML-a (čl. 78, st. 2). To znači da se u lokalnim lukama čije je kopneno područje uže od 6 metara, ne može davati koncesija.

bd) Lučka uprava - radi upravljanja, gradnje i korištenja luka otvorene za javni promet koje su od županijskog i lokalnog značaja za područje svake županije može se osnovati više lučkih uprava na zahtjev općinskog ili gradskog vijeća, u kojem slučaju su podnositelji zahtjeva i suosnivači (čl. 75, st. 1).⁷⁹ Osnivač županijske lučke uprave iz st. 1 je županija, a odluku o njenom osnivanju donosi županijsko poglavarstvo (čl. 75, st. 2). Odluka o osnivanju županijske lučke uprave može se donijeti nakon

---

⁷⁸ To je bitna razlika prema ZML-u koji je predviđao da sve lučke djelatnosti mogu obavljati u svim vrstama luka otvorenih za javni promet. U Nacrtu Prijedloga Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama Ministarstva pomorstva, prometa i veza Republike Hrvatske od 16. lipnja 2003. god. (Obrazloženje), na str. 42. navedeno je da su lučke djelatnosti drugačije uređene, jer je to uvjetovano drugačijim značajem luka.

⁷⁹ ZML je predviđao jednu lučku upravu za sve luke na području županije, a iznimno više na prijedlog općinskog ili gradskog poglavarstva (vidi *supra* bilj. br. 259). Dakle, novina je da prijedlog sada podnose općinska ili gradska vijeća, te da su oni suosnivači uz osnivača (a to je uvijek županijsko poglavarstvo). Napominjemo da po osnivanju lučke uprave iz čl. 75, st. 1 ZPDML-a, ista preuzima sva prava i obveze postojećih županijskih lučkih uprava (čl. 122, st. 3), vidi **Suzana Varošaneć - Dragan Bolanča: Koncesionari "izbacili" HGK iz Upravnog vijeća**, "Poslovni tjednik", Zagreb, br. 86, 2003, str. 63. - 65.

utvrđivanja lučkog područja (čl. 75, st. 3).⁸⁰ Na županijsku lučku upravu primjenjuju se odredbe ZPDML-a koje se odnose na lučku upravu koju osniva Vlada Republike Hrvatske, ako neko pitanje za županijsku lučku upravu nije drugačije uređeno (čl. 75, st. 4). Dakle, za pitanja **djelatnosti**⁸¹ i **prihoda** županijske lučke uprave važi ono što smo naveli pod *supra* 3 ad. Drugačije su riješena tijela županijske lučke uprave tj. Upravno vijeće i ravnatelj (čl. 76, st. 1). **Upravno vijeće** ima pet (5) članova od kojih dva (2) člana i predsjednika imenuje županijsko poglavarstvo, jednog člana imenuje ministar iz redova lučke kapetanije na čijem području je sjedište lučke uprave, a jednog člana imenuju predstavnici ovlaštenika koncesije koji imaju koncesije na području lučke uprave (čl. 76, st. 2).⁸² Mandat članova Upravnog vijeća i predsjednika je četiri godine, a iste osobe mogu biti ponovno imenovane za člana Upravnog vijeća čl. 76, st. 3). Županijsko poglavarstvo može raspustiti Upravno vijeće na prijedlog župana⁸³: 1. ako ne donese godišnji plan razvoja luke, 2. ako godišnji plan i program rada i razvoja luke ne budu prihvaćeni ili se ne ostvaruju, 3. u drugim naročito opravdanim slučajevima (čl. 76, st. 4).⁸⁴ Upravno vijeće odobrava financijski izvještaj o radu i izvještaje o izvršenju godišnjeg programa rada i razvoja luke i dostavlja ih putem nadležnoga upravnog tijela županije, županijskom poglavarstvu (čl. 76, st. 5), a također donosi statut lučke uprave uz suglasnost županijskog poglavarstva (čl. 76, st. 6).⁸⁵ **Ravnatelja** lučke uprave imenuje Upravno vijeće lučke uprave na vrijeme od četiri godine, na osnovi javnog natječaja, na prijedlog natječajne komisije, a uz suglasnost ministra (čl. 77, st. 1). Ista osoba može se ponovno imenovati za ravnatelja (čl. 77, st. 2). Ravnatelj je za svoj rad odgovoran Upravnom vijeću i županijskom poglavarstvu (čl. 77, st. 3).⁸⁶

---

⁸⁰ To je novost, pa županijsko poglavarstvo prvo treba utvrditi granice lučkog područja županijskih i lokalnih luka otvorenih za javni promet, pa tek onda donijeti odluku za osnivanje lučke uprave. Zanimljivo je da se ta obveza ne nameće Vladi Republike Hrvatske kao osnivaču lučkih uprava u lukama osobitoga (međunarodnoga) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku.

⁸¹ I na ovu lučku upravu odnose se odredbe o redu u luci iz čl. 83. - čl. 85 ZPDML-a.

⁸² Sastav Upravnog vijeća lučke uprave po čl. 35, st. 3 ZML-a, bitno se razlikovao i po broju (bilo je sedam članova) i po načinu imenovanja.

⁸³ Po starim propisima uvjet za raspuštanje je bio prijedlog ministra pomorstva, prometa i veza i Savjeta za luke (čl. 37, st. 1 ZML-a).

⁸⁴ I kod ovih luka izostavljen je kao razlog raspuštanja "ako luka iskaže neplanirani gubitak" (čl. 37, st. 1 ZML-a).

⁸⁵ U djelokrug rada Upravnog vijeća županijske lučke uprave spada i ono što je navedeno u čl. 54, jer to proizlazi iz odredbe čl. 75, st. 4.

⁸⁶ Za sva ostala pitanja u vezi ravnatelja županijske lučke uprave, primjenjuju se zakonska rješenja o ravnatelju u lučkoj upravi čiji je osnivač Vlada Republike Hrvatske (čl. 75, st. 4).

c) Luke posebne namjene - ZPDML daje novu definiciju ove vrste luka (čl. 2, toč. 3), po kojoj je luka posebne namjene morska luka koja je u posebnoj upotrebi ili gospodarskom korištenju pravnih ili fizičkih osoba (luka nautičkog turizma, industrijska luka, brodogradilišna luka, ribarska luka i dr.) ili državnog tijela (vojna luka).

ca) Granice lučkog područja - sve luke posebne namjene (osim vojnih) određuju se odlukom o davanju koncesije (čl. 80, st. 3), koja mora biti utemeljena na prostornim planovima (čl. 80, st. 7). Dok je ZML (čl. 28, st. 2) određivao da se tom odlukom ujedno određuju i granice lučkog područja, ZPDML propisuje da je utvrđivanje granice pomorskog dobra preduvjet za dobijanje koncesije. Naime, na sva pitanja koja se odnose na luke posebne namjene, a nisu uređena odredbama čl. 80 i 81 ZPDML-a, primjenjuju se odredbe o koncesijama na pomorskom dobru (čl. 82). A po tim odredbama (konkretno, po čl. 7, st. 4) koncesija na pomorskom dobru se može dati nakon što je utvrđena granica pomorskog dobra i provedena u zemljišnim knjigama.⁸⁷ Vojne luke imaju specifičan status, jer odluku o osnivanju te luke donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra obrane (čl. 80, st. 1), a njome upravlja Ministarstvo obrane (čl. 81, st. 1). Vojna luka se može koristiti samo za vojne namjene u skladu s posebnim zakonom (čl. 80, st. 2), pa ne spada pod sustav lučkog koncesioniranja.

cb) Lučke djelatnosti - za razliku od čl. 29 ZML-a, ZPDML ne govori ništa o vrstama lučkih djelatnosti koje se mogu obavljati u ovim lukama. Ipak, iz definicije ovih luka (čl. 2, toč. 3) možemo zaključiti da koncesija u lukama posebne namjene obuhvaća posebnu upotrebu i gospodarsko korištenje tih luka.⁸⁸ Smatramo da je po svojim sadržajnim i pojmovnim elementima, većina djelatnosti koje se obavljaju u lukama posebne namjene, identična onim lučkim djelatnostima u lukama otvorenim za javni promet (uključivši i korištenje lučkih objekata podgradnje i nadgradnje radi posebnih potreba koncesionara).

cc) Koncesije - ZPDML određuje samo tko daje koncesije i tko ih dobija.⁸⁹ Koncedent ovisi o značaju luke i dužini trajanja koncesije. Za luke od županijskog značaja, koncesiju daje županijsko poglavarstvo na rok do 20 godina (čl. 80, st. 1, toč. 1). Za luke od značaja za Republiku Hrvatsku, Vlada Republike Hrvatske daje koncesiju na

---

⁸⁷ Zakonodavac opet miješa dva instituta, a to su granice pomorskog dobra i granice lučkog područja.

⁸⁸ Na temelju čl. 82, primjenjuje se čl. 6, st. 4 (za posebnu upotrebu luke) i čl. 6, st. 5 (za gospodarsko korištenje luke).

⁸⁹ Za sva ostala pitanja u vezi koncesije na lučkom području luka posebne namjene kao što su opseg i uvjeti koncesije, prijenos, opoziv, oduzimanje, prestanak, zalog i koncesijski sporovi primjenjuju se odredbe o koncesijama na pomorskom dobru (čl. 82) - vidi *supra* 2.

rok do 50 godina (čl. 80, st. 4, toč. 2) ili na rok preko 50 godina, ali uz suglasnost Hrvatskog sabora (čl. 80, st. 4, toč. 3).⁹⁰ Na određivanje roka za davanje koncesije za luke posebne namjene odgovarajuće se primjenjuju odredbe čl. 20, st. 6 ZPDML-a⁹¹ (čl. 80, st. 5). Na sportsku luku kao luku posebne namjene primjenjuju se posebna pravila iz čl. 81.⁹² Naime, koncesija za takvu luku može se dodijeliti samo udruzi registriranoj za obavljanje sportske djelatnosti (čl. 81, st. 2). Sportska luka ne može obavljati djelatnosti radi stjecanja dobiti, a može se koristiti samo za članove udruge (čl. 81, st. 3).⁹³ Postupak dodjele koncesije za sve luke (osim vojnih), propisat će Vlada Republike Hrvatske (čl. 80, st. 6).⁹⁴ Ovlaštenici koncesije su pravne ili fizičke osobe,⁹⁵ a korisnik vojne luke (bez koncesije) može biti neko državno tijelo. Ovlaštenik koncesije za luku posebne namjene dužan je koristiti luku sukladno odluci o koncesiji i sklopljenom ugovoru o koncesiji i održavati luku prema njezinoj namjeni i zahtjevima sigurnosti plovidbe u njoj (čl. 81, st. 4). U pogledu reda u luci posebne namjene (čl. 83 - čl. 85) sve obveze padaju na ovlaštenika koncesije (a ne na lučku upravu, jer je nema u ovoj vrsti luke).

4. EVIDENCIJA POMORSKOG DOBRA I MORSKIH LUKA

Pitanje evidencije pomorskog dobra i morskih luka kao pomorskog dobra riješeno je u čl. 15 ZPDML-a. Evidencija o pomorskom dobru vodi se u zemljišnim knjigama pri općinskim sudovima (čl. 15, st. 1). Ministarstvo je dužno dostavljati Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske rješenje o određivanju granice pomorskog dobra radi upisa u zemljišne knjige (čl. 15, st. 2). U katastar se unose podaci o granici

---

⁹⁰ Hrvatski sabor više nije davatelj koncesije kao u čl. 28, st. 3 ZML-a.

⁹¹ Prilikom određivanja roka za koncesiju uzima se u obzir namjena, opseg i visina potrebnih ulaganja, te ukupni gospodarski učinci koji se postižu koncesijom (čl. 20, st. 6).

⁹² To je još jedna novost u odnosu na ZML.

⁹³ U Nacrtu Prijedloga Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama Ministarstva pomorstva, prometa i veza Republike Hrvatske od 16. lipnja 2003. god. (Obrazloženje), na str. 42 unošenje odredbe čl. 81, st. 3 opravdava se tvrdnjom da se time želi izbjeći eventualna namjera da se sportske luke pretvore u luke nautičkog turizma. Vidi također **Dragan Bolanča**: *Nema koncesija bez gruntovnog upisa granice pomorskog dobra*, "Poslovni tjednik", Zagreb, br. 76, 2003, str. 70.

⁹⁴ Vlada Republike Hrvatske ovlaštena je donijeti propise o postupku dodjele koncesije u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ZPDML-a (čl. 119, toč. 2c). Za ovu vrstu luka primjenjuju se postupak davanja koncesija na pomorskom dobru u svrhu gospodarskog korištenja (čl. 12 - čl. 23) odnosno postupak davanja koncesije na pomorskom dobru za posebnu upotrebu (čl. 24 - čl. 30) predviđen spomenutom **Uredbom o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru** iz 2004. god..

⁹⁵ U odnosu na čl. 2, st. 1, toč. 3 ZML-a otpalo je trgovačko društvo kao koncesionar.

pomorskog dobra, česticama pomorskog dobra i objektima na njima (čl. 15, st. 3). Postupak evidentiranja i obilježavanja pomorskog dobra propisuje ministar (čl. 15, st. 4).⁹⁶

Zakonodavac je novim zakonom, kao što je već navedeno, propisao drugačiji način određivanja granica pomorskog dobra u odnosu na ZML, jer sada granicu utvrđuje u upravnom postupku Povjerenstvo za granice Ministarstva pomorstva, prometa i veza (čl. 14, st. 1). Da bi se uopće dodijelila koncesija, ta utvrđena granica pomorskog dobra mora biti i provedena u zemljišnim knjigama općinskih sudova.⁹⁷ Zakonitost rješenja o granici pomorskog dobra, kontrolira Državno odvjetništvo Republike Hrvatske. Normalno, granica pomorskog dobra mora biti evidentirana i u katastru.⁹⁸ Vidljivo je da se i ZPDML bavi samo katastarskim upisom kopnenog dijela pomorskog dobra. Evidencija morskog i podmorskog dijela pomorskog dobra s gledišta ostvarenja koncesionarskih i ostalih prava (katastarsko područje na moru) spada u materiju *Zakona o katastru nekretnina* iz 1999. god.⁹⁹

5. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE ZPDML-a IZ 2003. GODINE

U prijelaznim i završnim odredbama zakonodavac se bavi materijom stvarnih prava, granica i koncesija na pomorskom dobru. ZPDML pomorskim dobrom smatra dio kopna koji je po svojoj prirodi namijenjen općoj upotrebi ili je proglašen takvim, kao i sve što je s tim dijelom kopna trajno spojeno na površini ili ispod nje (čl. 3, st. 2), s time da se na pomorskom dobru ne može stjecati pravo vlasništva ni druga stvarna prava po bilo kojoj osnovi (čl. 5, st. 2). Građevine i drugi objekti na pomorskom dobru koji su trajno povezani s pomorskim dobrom smatraju se pripadnošću pomorskog dobra. Stoga je u odredbi čl. 118, st. 1 prijelaznih i završnih odredaba navedeno da su upisi prava vlasništva ili kojeg drugog stvarnog prava na zemljištu i građevinama na pomorskom dobru za koje se ne može dokazati pravno valjan način stjecanja, pravno nevaljani (ne traži se dokaz pravne valjanosti naslova stjecanja). Zemljišnoknjižni sud će na prijedlog Državnog odvjetnika Republike Hrvatske brisati upis prava vlasništva ili drugog stvarnog prava na pomorskom dobru i upisati pomorsko dobro

---

⁹⁶ Ministar je ovlašten da u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ZPDML-a donese propise o evidentiranju i obilježavanju pomorskog dobra (čl. 120, toč. d).

⁹⁷ O zemljišniku morskih luka kao pomorskog dobra vidi **Dragan Bolanča**: *Pravni status morskih luka kao pomorskog dobra u Republici Hrvatskoj*, Split, 2003, str. 137. - 158.

⁹⁸ O katastarskom upisu morskih luka kao pomorskog dobra vidi *ibid*, str. 131. - 136.

⁹⁹ Vidi "Narodne novine", br. 128/99, više o tome *ibid*, str. 134.

(čl. 118, st. 2).¹⁰⁰ Postojeće građevine na pomorskom dobru izgrađene ili stečene bez valjanog pravnog osnova *koje se koriste za stanovanje*, dat će se na posebnu upotrebu za sve vrijeme dok se koriste za stanovanje, bez naknade, a korisnik građevine dužan je zatražiti koncesiju za posebnu upotrebu u roku godine dana od dana stupanja na snagu ZPDML-a (čl. 118, st. 7). Dakle, ovdje nije potrebno dokazivati pravno valjani način stjecanja. Tijelo koje upravlja *postojećom građevinom iz čl. 19, st. 1, toč. 1 ZPDML-a*¹⁰¹ koja se nalazi na pomorskom dobru, dužno je u roku od godine dana od stupanja na snagu ZPDML-a zatražiti koncesiju za posebnu upotrebu (čl. 118, st. 6). Ovdje se ne traži dokaz pravne valjanosti ni naslova, ni načina stjecanja stvarnog prava na građevini.¹⁰² Novi zakon uopće ne spominje pravni status lučkih objekata nadgradnje. *Nota bene*, ni PZ iz 1994. god. uređujući daljnju sudbinu stvarnih prava na pomorskom dobru (čl. 1038) nije ništa rekao kako će se postupati sa zatečenim stvarnim pravima korištenja lučkih objekata na lučkom području. Kako ZPDML nije prihvatio rješenja ZVDSP-a kao općeg zakona, a ukinuo je odredbe čl. 1038 i čl. 1039 PZ-a, onda je jasno da na postojećoj i novoj lučkoj suprastrukturi ne može postojati pravo vlasništva, ni pravo hipoteke.

Granica pomorskog dobra utvrđena prema PZ-u iz 1994. god. ostaje na snazi, a Državno odvjetništvo je obvezno postupiti sukladno st. 2. (čl. 118, st. 3). Postupci za određivanje granica pomorskog dobra započeti do stupanja na snagu ZPDML-a, okončat će se prema odredbama PZ-a (čl. 118, st. 4). Ako se mijenjaju granice pomorskog dobra zbog promjene dokumenata prostornog uređenja, prirodnih pojava ili zbog proglašenja kopna pomorskim dobrom na taj dio pomorskog dobra primijenit će se odredbe o izvlaštenju (čl. 118, st. 5).

Sve koncesije dodijeljene temeljem PZ-a iz 1994. god. i ZML-a iz 1995. god. ostaju na snazi do isteka razdoblja na koje su dane (čl. 119, st. 9). Postupci za davanje prvenstvene koncesije iz čl. 62 ZML-a, započeti do stupanja na snagu ZPDML-a, dovršit će se prema odredbama starog zakona (čl. 118, st. 12). Posebni su uvjeti predviđeni za rive do najviše 12 metara četvornih pristupne površine za privez brodica, a kojima se ne ograničava opća upotreba i ne služe za obavljanje gospodarske djelatnosti. Ukoliko su izgrađene prije stupanja na snagu ZPDML-a i ispunjavaju uvjete za izdavanje koncesije za posebnu upotrebu, treba podnijeti zahtjev za koncesiju

---

¹⁰⁰ Pravno nevaljani upisi se brišu po sili zakona putem Državnog odvjetništva.

¹⁰¹ To su građevine za potrebe vjerskih zajednica, za obavljanje djelatnosti na području kulture, socijalne skrbi, odgoja i obrazovanja, znanosti, informiranja, sporta, zdravstva, humanitarnih djelatnosti i druge djelatnosti koje se ne obavljaju radi stjecanja dobiti.

¹⁰² Ako se dio građevine za stanovanje ili dio onih građevina iz čl. 19, st. 1, toč. 1 ZPDML-a koristi za obavljanje gospodarskih djelatnosti, za korištenje građevine u tom dijelu potrebno je zatražiti koncesiju za obavljanje gospodarskih djelatnosti (čl. 118, st. 8).

prema čl. 19, st. 5 u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ZPDML-a (čl. 118, st. 10). Ukoliko je zahtjev za koncesiju podnesen, ali je odbijen, ili ako se zahtjev za izdavanje koncesije ne podnese u predviđenom roku, nadležna inspekcija će naložiti uklanjanje rive bez odgode nakon konačnosti rješenja (čl. 118, st. 11).¹⁰³

6. ZAKLJUČAK

Novi *Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama* stupio je na snagu dana 15. listopada 2003. god. Ovaj zakonski tekst na jednom mjestu obuhvaća cjelokupnu materiju pomorskog dobra (uključujući i luke), što je nesumnjivo korisno zbog lakšeg praćenja i snalaženja u mnogobrojnim normama. I dalje se zadržava ne vlasnički karakter pomorskog dobra, s time da se jasno propisuje da se građevine i drugi objekti na pomorskom dobru koji su trajno povezani s njime, smatraju pripadnošću pomorskog dobra. Daju se definicije upotrebe pomorskog dobra (koja može biti opća i posebna), te njegovog korištenja (gospodarskog). Bitna je novost da se koncesija ne može dati prije nego što je utvrđena granica pomorskog dobra i ujedno provedena u zemljišnim knjigama. Granicu pomorskog dobra utvrđuje Povjerenstvo Ministarstva pomorstva, prometa i veza (na prijedlog županijskog povjerenstva) u upravnom postupku. Svaka fizička ili pravna osoba registrirana za obavljanje obrta, može biti ovlaštenik koncesije na pomorskom dobru. Koncesiju za gospodarsko korištenje pomorskog dobra daje županijsko poglavarstvo ili Vlada Republike Hrvatske, a izuzetno ovlašteno gradsko/općinsko vijeće. Davatelji koncesije za posebnu upotrebu pomorskog dobra su Vlada Republike Hrvatske, županijsko poglavarstvo i gradsko/općinsko vijeće. Odluka o koncesiji je upravni akt, a koncesijski odnos nastaje tek sklapanjem ugovora o koncesiji. Otvorena je mogućnost da ovlaštenik koncesije može založiti svoje pravo iz koncesije. Za obavljanje djelatnosti na pomorskom dobru koja ne isključuje niti ograničava upotrebu pomorskog dobra, zadržan je model koncesijskog odobrenja. U lukama otvorenim za javni promet od osobitoga (međunarodnoga) gospodarskog značaja za Republiku Hrvatsku koncesije daje lučka uprava i one su razvrstane u četiri skupine. Koncesionar je svaka fizička ili pravna osoba koja ispunjava zakonske uvjete. Na sva pitanja koja se odnose na koncesije, odgovarajuće se primjenjuju zakonske odredbe o koncesijama na pomorskom dobru. U lukama županijskog i

---

¹⁰³ Ni PZ iz 1994. god., ni ZML ne sadrže detaljne odredbe o obavljanju inspeksijskog nadzora nad pomorskim dobrom. Nasuprot tome, ZPDML uvodi korisnu novinu, jer u posebnoj glavi (glava V, Upravni i inspeksijski nadzor, čl. 94 - čl. 108) detaljno regulira poslove inspeksijskog nadzora pomorskog dobra. Podrobnije se određuju poslovi koji su obuhvaćeni inspekcijom pomorskog dobra, a uređuju se ovlasti i dužnosti inspektora pomorskog dobra u slučajevima kada se uoče nepravilnosti pri korištenju pomorskog dobra - pobliže o tome **Renata Cvrčić:** *Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama*, "Informator". Zagreb, br. 5183, 2003, str. 6.

lokalnog značaja nešto su drugačije uređene lučke djelatnosti, s time da se lokalnim lukama kod kojih kopneni dio luke nije širi od 6 metara, ne mogu dodjeljivati koncesije. Za ovu vrstu luka, na sva pitanja koja se odnose na obavljanje lučkih djelatnosti, davanje koncesija, na odgovarajući način se primjenjuju odredbe koje se odnose na luke otvorene za javni promet od osobitoga (međunarodnoga) gospodarskog značaja za Republiku Hrvatsku. U lukama posebne namjene utvrđena granica pomorskog dobra preduvjet je za dobivanje koncesije. Ovlaštenici koncesija su isti kao i u već navedenim lukama, a davatelji su županijsko poglavarstvo i Vlada Republike Hrvatske. Za vojne i sportske luke važe posebna pravila.

LITERATURA:

- BAČIĆ ARSEN: *Ustav Republike Hrvatske*, Split, 2002.
- BARBIĆ JAKŠA: *Unos uloga u društvo kapitala*, "Aktualnosti hrvatskog zakonodavstva i pravne prakse - Godišnjak 6", Zagreb, 1999.
- BOLANČA DRAGAN: *Novine Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama*, "Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu", br. 1 - 2, 2003.
- BOLANČA DRAGAN: *Nema koncesija bez gruntovnog upisa granice pomorskog dobra*, "Poslovni tjednik", Zagreb, br. 76, 2003.
- BOLANČA DRAGAN: *Pravni status morskih luka kao pomorskog dobra u Republici Hrvatskoj*, Split, 2003.
- BOLANČA DRAGAN: *Pomorsko dobro u svjetlu novog Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama*, "Pravo i porezi", Zagreb, br. 2, 2004.
- CVRČIĆ RENATA: *Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama*, "Informator", Zagreb, br. 5183, 2003.
- DIKA MIHAJLO: *Osvrt na rješavanje sporova u svezi s koncesijama na pomorskom dobru*, referat na okruglom stolu "Pomorsko dobro i koncesije", Rijeka, 1995.
- GRABOVAC IVO: *Plovidbeno pravo Republike Hrvatske*, Split, 2003.
- HLAČA VINKO - STANKOVIĆ GORDAN: *Pravo zaštite morskog okoliša (priručnik odabranih propisa)*, Rijeka, 1997.
- KUNDIĆ BRANKO: *Pomorsko dobro i granice pomorskog dobra*, Zagreb, 2000.
- LONČARIĆ HORVAT OLIVERA - CVITANIĆ LEO - GLIHA IGOR - JOSIPOVIĆ TATJANA - MEDVEDOVIĆ DRAGAN - OMEJEC JASNA - SERŠIĆ MAJA: *Pravo okoliša*, Zagreb, 2003.
- MARINOVIĆ DUŠKO: *Stvarna prava na pomorskom dobru*, "Informator", Zagreb, br. 5209, 2004.
- PAVIĆ DRAGO: *Pomorsko pravo (knjiga treća)*, Split, 2000.

SARVAN DESANKA: *Pravni status nekretnina u zaštićenim dijelovima prirode*, "Informator", Zagreb, br. 4457, 1996.

STANKOVIĆ PREDRAG: *Pomorske havarije*, Zagreb, 1988.

VAROŠANEC SUZANA - BOLANČA DRAGAN: *Koncesionari "izbacili" HGK iz Upravnog vijeća*, "Poslovni tjednik", Zagreb, br. 86, 2003.

VISKOVIĆ NIKOLA: *Ekologija i pravo*, "Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu", br. 3 - 4, 1999.

Summary:

*THE ELEMENTARY SIGNIFICANCE OF ACT OF MARITIME DEMESNE
AND SEA PORTS (2003)*

In this paper the author describes in detail the elementary significance of the new Croatian Act of Maritime Demesne and Sea Ports which came into force on October 15, 2003. He compares new law with derogated laws - the Maritime Code (1994) and Seaports Act (1995). In concluding remarks he spells out the most important news.

Key words: maritime demesne, sea ports, concession.